

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016160924

Дата перевірки:
25.03.2024 09:19:40 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
25.03.2024 09:20:05 EET

ID користувача:
100011299

Назва документа: Бойко Юлія Робота

Кількість сторінок: 61 Кількість слів: 13479 Кількість символів: 102998 Розмір файлу: 504.50 KB ID файлу: 1015911174

21.5% Схожість

Найбільша схожість: 5.73% з Інтернет-джерелом ([http://dglib.nubip.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1371/1/%d0%9a%](http://dglib.nubip.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1371/1/%d0%9a%9b%9c%9d%9e%9f%a0%a1%a2%a3%a4%a5%a6%a7%a8%a9%aa%ab%ac%ad%ae%af%b0%b1%b2%b3%b4%b5%b6%b7%b8%b9%ba%bb%bc%bd%be%bf%c0%c1%c2%c3%c4%c5%c6%c7%c8%c9%ca%cb%cc%cd%ce%cf%d0%d1%d2%d3%d4%d5%d6%d7%d8%d9%da%db%dc%dd%de%df%e0%e1%e2%e3%e4%e5%e6%e7%e8%e9%ea%eb%ec%ed%ee%ef%f0%f1%f2%f3%f4%f5%f6%f7%f8%f9%fa%fb%fc%fd%fe%ff)).

19.6% Джерела з Інтернету

873

Сторінка 63

3.12% Джерела з Бібліотеки

40

Сторінка 66

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»

Кафедра соціальної роботи та спеціальної освіти

Бойко Юлія Тарасівна

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙ
В ІЗРАЇЛІ

Галузь знань: 23 *Соціальна робота*

Спеціальність: 231 *Соціальна
робота*

Магістерська робота допущена до
захисту

рішенням кафедри соціальної
роботи та спеціальної освіти

протокол № _____ від “__” _____ 2023 р.

Завідувач кафедри соціальної
роботи та спеціальної освіти

_____ “__” _____ 2023 р.

(підпис)

Науковий керівник:

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри

Бацман О.С.

Полтава – 2024

Реєстраційний № _____
_____ (дата) _____ (ПП)

Результати перевірки _____
_____ (до захисту) _____ (ПП) _____ (дата)
_____ (на доопрацювання)

Результати захисту: _____
_____ (оцінка)

Голова ЕК _____
_____ (підпис) _____ (ПП)

Члени ЕК _____
_____ (підпис) _____ (ПП)

_____ (підпис) _____ (ПП)
_____ (підпис) _____ (ПП)
_____ (підпис) _____ (ПП)

Відповідальний секретар ЕК _____
_____ (підпис) _____ (ПП)

**ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА УНІВЕРСИТЕТУ
«УКРАЇНА»**

Освітньо-кваліфікаційний рівень: **магістр**

Галузь знань: **23 Соціальна робота**

Спеціальність: **231 Соціальна робота**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

соціальної роботи та

спеціальної освіти

(підпис)

«   »   202_ року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ**

Бойко Юлія Тарасівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи **Особливості соціального забезпечення сімей в Ізраїлі**

керівник роботи **к.п.н., доцент кафедри Бацман О.С.**

затверджені наказом по інституту від “   ”   202_ року №

2. Строк подання здобувачем освіти роботи

3. Вихідні дані до роботи

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Виконавці
1.	Забезпечення здобувачів освіти методичними рекомендаціями по виконанню роботи	На початку навчання	Кафедра соціальної роботи та спеціальної освіти
2.	Вивчення напрямків дослідження	За графіком	Здобувач освіти
3.	Складання плану роботи та підготовки індивідуального завдання роботи	За графіком	Наук. керів. Здобувач освіти
4.	Аналіз літератури за проблемою. Робота над теоретичною частиною дослідження	За графіком	Здобувач освіти
5.	Підготовка наукових тез з теми, що досліджувалась	За графіком	Наук. керів. Здобувач освіти
6.	Розробка діагностичного інструментарію та проведення констатуючого експерименту	За графіком	Здобувач освіти
7.	Узагальнення результатів констатуючого експерименту	За графіком	Здобувач освіти
8.	Проведення формуючого експерименту	За графіком	Здобувач освіти
9.	Узагальнення результатів формуючого експерименту та оцінка ефективності корекційних заходів	За графіком	Здобувач освіти
10.	Подання на кафедру закінченої роботи, включаючи електронну версію (з метою перевірки її на плагіат)	До передзахисту	Наук. керівник Здобувач освіти
11.	Підготовка письмового відзиву на роботу	До передзахисту	Наук. керівник
12.	Проведення попереднього захисту робіт	За графіком	Комісія
13.	Прийняття рішення про допуск роботи до захисту	За графіком	Кафедра соціальної роботи та спеціальної освіти
14.	Зовнішнє рецензування	До передзахисту	Наук. керівник
15.	Направлення робіт з рецензією до екзаменаційної комісії (ЕК) для захисту	За графіком	Кафедра соціальної роботи та спеціальної освіти
16.	Захист роботи	За графіком	Комісія

Здобувач освіти _____ **Бойко Ю.Т.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ **Басенко Р.О.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....3

	5
РОЗДІЛ I. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	6
1.1.Проголошення незалежності та розбудова системи соціального забезпечення.....	
1.2.Трансформації системи соціального забезпечення сімей в останній чверті ХХ століття.....	13
РОЗДІЛ II.ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙ В ІЗРАЇЛІ.....	19
2.1. Передумови підвищення рівня соціалізації в Ізраїлі.....	19
2.2. Система підготовки соціальних працівників.....	26
2.3.Система соціального страхування як важливий елемент соціального забезпечення сімей в Ізраїлі.....	31
РОЗДІЛ III.СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙ В ІЗРАЇЛІ: ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ВИКЛИКИ.....	37
3.1. Сучасний стан соціального забезпечення сімей в Ізраїлі.....	37
3.2.Трансформації та виклики системи соціального забезпечення в реаліях воєнного протистояння Ізраїлю.....	44
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність теми. Соціальне забезпечення є найважливішим елементом системи соціального захисту, її організаційно-фінансовою основою в більшості розвинутих країн світу. У свою чергу в сучасному світі питання соціального забезпечення сімей є одним із найактуальніших і найбільш обговорюваних. Сім'я завжди виступає як основна одиниця суспільства, що потребує захисту та підтримки з боку держави. В контексті Ізраїлю, країни, що знаходиться на перехресті різних культурних та соціальних впливів, система соціального забезпечення сімей має свої особливості. Ізраїль відомий своєю високою увагою до розвитку соціальної сфери, в тому числі і соціального забезпечення. Сім'я у Ізраїлі має ключове значення, і держава робить значні зусилля для забезпечення її добробуту та безпеки. Особливість соціального забезпечення сімей в Ізраїлі полягає в комплексному підході до питань допомоги та підтримки. Від забезпечення доступу до медичної допомоги та освіти до системи допомоги сім'ям з низьким доходом – уряд Ізраїлю стежить за тим, щоб кожна сім'я мала необхідні ресурси для щасливого та здорового життя.

Ізраїльська система соціального обслуговування почалася в 1953 році з прийняттям першого Закону про національне страхування. Сьогодні ця система включає економічне та соціальне забезпечення майже всіх громадян Ізраїлю протягом усього їхнього життя. Ізраїль – досить невелика країна, яка **ПОСТІЙНО** перебуває в стані військового конфлікту, це зумовлено складними зовнішньополітичними відносинами з сусідніми країнами. Деякі арабські держави не визнають суверенітет Ізраїлю; саме через ці протиріччя між ними досить тривалий час існував збройний конфлікт під назвою «арабо - ізраїльський».

Традиційно інтерес до Ізраїлю визначається зовнішніми аспектами розвитку цієї країни, перманентним конфліктом на Близькому Сході та пов'язаною з цим міжнародною політикою. Міжнародне співтовариство дуже чутливо реагує на мінливу ситуацію там. Про це багато відомо і написано. У

той же час значно менше інформації про внутрішнє життя і внутрішню політику Ізраїлю, невеликої країни, яка постійно перебуває в стані напруги. Як в цих умовах розвивається ізраїльське суспільство, як воно будує свою економіку, який рівень добробуту громадян, які соціальні проблеми суспільства.

У цьому контексті важливо розглянути різні аспекти соціального забезпечення сімей в Ізраїлі: від матеріальної допомоги до послуг у сфері дитячого виховання та підтримки матерів. Розуміння цих особливостей дозволить краще оцінити ефективність системи соціального захисту сімей та виявити можливості для подальшого вдосконалення.

Стан наукової розробки проблеми. Окремі аспекти дослідження особливостей та характеристики соціального забезпечення сімей в Ізраїлі були предметом вивчення вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких варто відзначити наступних – О. Кондратенко, Н. Зленко, О. Бендасюк, М. Білинська, І. Розпутенко, Е. Лібанова і О. Палій, Є. Гордієнко, О. Пищуліна, О. Петроє, Ю. Махортов, Н. Телічко, В. Резнік, Н. Обушна, О. Кочемировська. Проте на сьогоднішній день немає комплексного дослідження системи соціального забезпечення сімей в Ізраїлі, яке б повноцінно розкривало особливості досліджуваної проблематики. Що в свою чергу додатково актуалізує проблематику нашого дослідження.

Об'єктом дослідження є зарубіжний досвід соціального забезпечення.

Предмет дослідження – особливості соціального забезпечення сімей в Ізраїлі.

Метою дослідження є – здійснення комплексного аналізу особливостей соціального забезпечення сімей в Ізраїлі.

Виходячи з актуальності теми, предмета і мети дослідження визначено **завдання роботи:**

- дослідити становлення та розвиток соціальної політики держави Ізраїль у другій половині ХХ століття;
- проаналізувати основні напрямки соціального забезпечення сімей в

Ізраїлі;

- **ВИЗНАЧИТИ** сучасний стан соціального забезпечення сімей в Ізраїлі;
- виділити сучасні виклики системі соціального забезпечення сімей в

Ізраїлі.

Методи дослідження теми. Теоретичну й методологічну основу дослідження становили фундаментальні положення класичних і сучасних теорій науки соціального забезпечення та соціальної роботи, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених щодо ключових підходів до характеристики та системи соціального забезпечення в міжнародній практиці. В процесі дослідження та опрацювання даних використовувались загальні й спеціальні методи наукового пошуку, зокрема для з'ясування загальних тенденцій розвитку та особливостей соціального забезпечення сімей в Ізраїлі використовувались описовий метод та метод аналізу і синтезу; для визначення механізмів реалізації основних прав та пільг – нормативно - правовий метод; для формулювання висновків та пропозицій – логічний та метод узагальнення.

Структура роботи обумовлена метою дослідження і логікою наукового пошуку. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 позицій). Обсяг основного тексту становить – 54 сторінки, загальний обсяг дослідження становить 62 сторінки.

РОЗДІЛ І. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

1.1. Проголошення незалежності та розбудова системи соціального забезпечення

Із проголошенням держави Ізраїль у травні 1948 року департамент соціального забезпечення Єврейського національного комітету перейменували у Міністерство соціального забезпечення. Школа для навчання соціальних працівників, що була започаткована ще у 1934 році, працювала у межах програми Міністерства соціального забезпечення протягом наступних десяти років. Неоднорідність імміграції, соціально - культурне коріння іммігрантів, травмоване воєнне минуле європейців та іммігрантів із мусульманських країн – усе це поставило перед соціальними працівниками нові вимоги.

В історії соціальної роботи процес абсорбації у Ізраїлі прийнято умовно розділяти на чотири періоди: період наметових таборів (1948–1950), період бараків (1950–1952), період «планової абсорбації» (1954–1956), період «різнобічної абсорбації» (з 1957 р.) [41]. Спробуємо проаналізувати особливості кожного періоду окремо. Відповідальність за перевезення олімів (єврейські емігранти) і за їхнє початкове прилаштування у наметових таборах узяло на себе Єврейське агентство.

Спочатку олімів розміщали в спеціально побудованих таборах і на військових базах, залишених англійцями. Коли всі ці місця були заповнені, побудували наметові містечка і бляшані бараки, заселили арабські будинки, кинуті господарями під час війни. Але й ці резерви були швидко вичерпані.

Навесні 1949 року, коли хвиля емігрантів досягла свого апогею, були побудовані цілі наметові міста, у яких із часом зібралося близько ста тисяч людей. Оліми, що здебільшого прибували без усякого майна, роздягнені і босі, селили в наметах чи у великих бараках – чоловіків, жінок, людей похилого віку і маленьких дітей під одним дахом, до п'ятдесяти чоловік в

одному приміщенні. Їжу постачали з централізованих кухонь. Люди чекали постійного житла і роботи. Однак через величезну кількість репатріантів соціальні органи абсорбації не могли задовольнити їхньої вимоги. Період перебування людей у наметових містечках затягувався, умови в них ставали нестерпними.

Другий період в абсорбації масової (1950-1952) – період бараків. Умови життя в барачних селищах, побудованих із найдешевших матеріалів були дуже невеблагеві, все-таки в них кожна родина одержала можливість жити окремо [39]. Крім того, у цих селищах була налагоджена діяльність соціальних служб: відкриті лікарняні каси, дитячі садки, школи, магазини й ін. За допомогою відділення біржі праці репатріанти могли знайти роботу, щоб забезпечити себе і свої родини. Робота вимагала від оліма налагодити контакт із навколишнім суспільством, що створювало умови для адаптації.

На початку п'ятдесятих років основну масу олімів розмістили в барачних селищах. Там і проходила їхня абсорбація. Близько 250 тисяч людей оселилися у 130 робочих селищах і селах, де їх навчали сільськогосподарським професіям. Були також засновані десятки мошавів, де фахівці допомагали олімам робити самостійні кроки у фермерській роботі

В період «планової абсорбації» почалася розробка більш продуманих програм абсорбації. У 1955-1956 роках у країну прибуло більш 100 тисяч олімів, здебільшого з Марокко і Тунісу; певна кількість репатріантів приїхало з Польщі й Угорщини [33].

Тепер чималу частину олімів прямо з пароплава направляли в селища чи райони розвитку. Вони вселялися в нові квартири й одержували допомогу на початкове облаштування. Спеціальний центр працевлаштування взяв на себе турботу про тих поселенців, чиї господарства поки ще не приносили прибутків. У несільськогосподарських районах розвитку був заснований

Фонд допомоги тим репатріантам, які мали труднощі в пошуках роботи. У новій поселенській програмі були враховані помилки, допущені в минулому: досвід поселення в одному місці олімів із різних громад, що

відрізняються звичаями, традиціями і способом життя, виявився невдалим [27, с. 45]. У нових поселеннях намагалися розселити репатріантів однієї етнічної приналежності; ці поселення були зв'язані з іншими пунктами, де жили оліми з інших громад. Усі вони концентрувалися навколо сільського чи міського центру, що забезпечував усіх жителів необхідними соціальними і побутовимислужбами (поліклініки, школи, магазини й ін.).

Першим прикладом успіху нової поселенської політики став район Лахіш з адміністративним центром Кір'ят -Гат. Цей досвід інтеграції сільського району розвитку Лахіш і міста розвитку Кір'ят-Гат виявився **вдалим**.

Зазначимо, що почався період, що розпочався 1957 році одержав назву періоду «різнобічної абсорбації». У цей час у країну продовжували **прибувати оліми з Північної Африки, особливо з Єгипту, де в результаті Синайської кампанії почалися переслідування місцевих євреїв**. Продовжувалася і навіть збільшилася еміграція з Польщі й Угорщини, у якій був високий відсоток фахівців із вищою освітою і представників вільних професій [25, с. 419]. Для їхньої абсорбації були введені нові методи: **відкриті курси іврити, центри професійної перепідготовки, і в більш пізній період – центри абсорбції**.

Далі в Ізраїлі були зроблені наступні кроки на шляху **до створення держави загального соціального благополуччя**.

1. **Закон про обов'язкову державну освіту, прийнятий ще в 1951 році, гарантував кожній дитині у віці п'яти-чотирнадцяти років дев'ять років безкоштовного навчання (для юнаків і дівчат, які не закінчили початкової школи чи зайняті на виробництві, були відкриті вечірні класи)**.

2. **З огляду на важливість дошкільного виховання, уряд дав можливість дітям трьох-чотирьох років із матеріально незабезпечених родин відвідувати дитячі садочки додатково один рік безкоштовно, для того, щоб там розвивали їхні здібності, сприйняття, мислення й уміння виражати свої думки [24]**.

3. Були вжиті заходи для задоволення потреб дітей із різним рівнем здібностей у рамках обов'язкової дев'ятирічної освіти, організовані додаткові заняття з основних предметів (читання, арифметика й ін.), класи були розділені на групи відповідно до рівня успішності, були розроблені програми для особливо обдарованих дітей [23, с. 111].

4. У школах для дітей, яким потрібно додаткова допомога в навчанні, був уведений продовжений навчальний день, невстигаючим надавалася інтенсивна індивідуальна допомога. Діти з бідних родин стали одержувати в школі безкоштовні сніданки, вони знаходились під лікарським спостереженням. Особливі зусилля були спрямовані на розробку посібників для школярів, які мають труднощі у навчанні, і на забезпечення шкіл сучасним устаткуванням (головним чином аудіовізуальними засобами), а також комплектацію бібліотек [18, с. 89].

5. Щоб інтегрувати дітей із соціально незахищених прошарків населення в старших класах середньої школи була введена система знижок в оплаті за навчання (частина учнів старших класів звільнена від оплати за навчання, для чверті знижена плата і тільки 28 % платили за навчання повну вартість).

Багато учнів одержували кошти на придбання підручників, на проїзд і ін. На додаток до звичайного чотирирічного курсу навчання в старших класах були розроблені програми дворічного і трирічного навчання, особливо в професійних і сільськогосподарських школах. Для обдарованих дітей з родин, що мають матеріальні труднощі, були відкриті спеціальні інтернати, у яких вони мали можливість розвинути свої здібності.

6. Для дітей вихідців із східних країн були створені підготовчі курси для вступу в університети, щоб зрівняти їхні шанси з іншими абітурієнтами. Наприкінці шістдесятих років обов'язкове безкоштовне навчання було доповнене дев'ятим і десятим класами. Замість районних восьмирічок були відкриті міжрайонні школи з навчанням від сьомого по дев'ятий класи, що могли відвідувати учні з різних районів, з різних соціальних прошарків

населення для більш успішної інтеграції.

С. Кубицький зазначає, що основи ізраїльської системи соціального забезпечення були закладені в 1953 році ухваленням першого закону про національне страхування. Сьогодні система включає економічне і соціальне забезпечення практично кожного жителя Ізраїлю впродовж усіх етапів його життя [18, с. 194-195]. Аналізуючи систему соціального забезпечення, С. Коляденко виокремлює такі основні її цілі – забезпечення прожиткового мінімуму економічно слабким групам населення, підтримка рівня життя працівника та його родини в екстраординарних ситуаціях та зміна розподілу доходів у напрямку більшої рівності [10, с. 7].

Таблиця 1. Система соціального забезпечення в Ізраїлі

Характеристика	Соціальне страхування	Соціальна допомога	Бюджетні урядові
	Складається з двох основних програм: національного страхування та медичного страхування. Є обов'язковим національне та медичне страхування усіх осіб старше 18 років. Національне страхування здійснюється на основі Відомства національного страхування.	Відіграють важливу роль програми соціальної допомоги, що фінансуються з державного бюджету	Складають значну частину державної системи соціального забезпечення. Виплати здійснюється з державного бюджету

Види виплат	<p>Національне страхування</p> <p>Страхування материнства</p> <ul style="list-style-type: none"> - одноразова допомога у зв'язку з пологами; - оплата декретної відпустки; - допомога по збереженню вагітності. Страхування дітей 	<p>Виплати тим особам і сім'ям, які не в змозі забезпечити собі прожитковий мінімум трудовою</p>	<p>- пенсії інвалідам Армії оборони Ізраїлю;</p> <p>- допомоги особам, що постраждали внаслідок</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - допомога на дітей; - щорічна допомога для неповних та багатодітних сімей; Допомоги для військовослужбовці 	<p>діяльністю їх годувальників, або через систему соціального</p>	<p>проживання в прикордонній смузі</p> <p>або внаслідок ворожої діяльності;</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - виплати резервістам; - одноразові виплати Страхування на випадок тимчасової втрати роботи 	<p>страхування. Забезпечення мінімального</p>	<p>- допомоги інвалідам - проти нацизму і</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - допомога по безробіттю; - компенсації працівникам збанкрутілих компаній; <p>Страхування постраждалих в результаті</p>	<p>доходу або його доповнення до рівня мінімального</p> <p>літнім людям і вдовам, що не</p>	<p>інвалідам - жертвам нацизму;</p> <p>- допомога через</p>

15

<p>виробничої травми</p>	<p>мають іншого</p>	<p>випадках втрати</p>
<ul style="list-style-type: none"> - виплати сім'ям загиблих в виробничої травми; - допомога у зв'язку із виробничою допомогою у зв'язку з тимчасовою втратою допомога інвалідам праці; Страхування старості 	<p>джерела доходу, окрім допомоги національного страхування. Допомоги непрацюючим жінкам, які згідно</p>	<p>годувальника для осіб, не законом про соціальне страхування; особливі пенсії інвалідам з</p>
<ul style="list-style-type: none"> - допомога та спеціальна допомога - допомога людям похилого віку, догляд; - допомога та спеціальна допомога втрати годувальника; - допомога по забезпеченню мінімуму; - допомога по інвалідності; - допомога по догляду; - спеціальна допомога для нових репатріантів; - допомога на дітей-інвалідів; - допомога на переміщення; - допомоги жертвам воєнних дій; - допомога на період лікування; Професійна реабілітація; - допомога постраждалим від нещасного випадку в побуті; - допомога в'язням Сіону і їх сім'ям; - допомога для праведників світу і їх сімей 	<p>судовому рішенню мають право на аліменти; Допомоги особам, що не мають доходу для підтримки свого існування і не здатні знайти такий дохід самостійно</p>	<p>частковою втратою працездатності; пенсії державним - службовцям; - грошове відшкодування колишнім Сіону і їх сім'ям;</p> <p>- деякі виплати репатріантам, та ін.</p>

Найбільш розвиненим є соціальне страхування, яке здійснюється Відомством національного страхування (БітуахЛеумі) і виконує такі основні завдання, як:

- матеріальне забезпечення громадян Ізраїлю, які тимчасово чи постійно не мають засобів для існування;

- консультативна і матеріальна допомога людям, які потребують відновлення здоров'я;
- виплата різноманітних допомог [3 с. 6].

Необхідно зазначити, що державне страхування здоров'я забезпечує медичне обслуговування всіх жителів Ізраїлю і є обов'язковим. С. Кубіцький зазначає, що відповідно до вимог закону, кожний житель Ізраїлю у віці від 18 років і старше повинний застрахуватися у Відомстві національного страхування і зобов'язаний платити страхові внески (для працюючих – 4,8% від заробітної плати). Всі застраховані громадяни повинні записатися у будь-якій лікарняній касі (в країні існує 4 каси) і мають право на отримання медичних послуг, визначених законом. Лікарняна каса зобов'язана приймати будь-якого громадянина країни. Необхідно зауважити, що на 340 мешканців країни приходить один лікар, а населення обслуговується широкою мережею медичних установ – 161 лікарня, 1600 поліклінік і 900 центрів матері і дитини [17, с. 195 -197].

Соціальна робота як вид діяльності, почала здійснюватись зразу після проголошення держави Ізраїль в 1948р. Так, з цього року в Ізраїлі діє Міністерство соціального забезпечення яке утворили з Єврейського національно комітету. У 1934 році у рамках програми міністерства розпочала роботу Школа для навчання соціальних працівників [2, с. 10].

Розвиток соціальної роботи в Ізраїлі (1948-1957 р.) тісно пов'язаний із процесом абсорбації, який відбувався у зв'язку із проживанням значної кількості єврейських громадян за межами своєї держави.

1.2.Трансформації системи соціального забезпечення сімей в останній чверті XX століття

Становлення системи соціальної політики та соціального забезпечення в Ізраїлі тривав з 1951 по 1972 рр. С. Коляденко зауважує, що для створення держави загального соціального благополуччя уряд створив міцну систему освіти, основу якої складав Закон про обов'язкову державну освіту 1951 р.,

який гарантував:

- 9 років безкоштовного навчання для дітей 5 -14 років;
- додаткове безкоштовне перебування дитини в дитячому садочку 3 -4 років із малозабезпечених сімей;
- задоволення потреб дітей із різним рівнем здібностей в рамках обов'язкової дев'ятирічної освіти;
- **введення** продовженого навчального дня та індивідуальної допомоги **для** невстигаючих учнів, безкоштовні сніданки та лікарське спостереження дітей з бідних родин;
- введення системи знижок в оплаті за навчання соціально незахищених учнів старших класів;
- створення підготовчих курсів для дітей вихідців з східних країн для зрівняння шансів вступу у вищий навчальний заклад [6, с. 26-27].

У 1972 р. соціальні міністерства почали здійснювати підтримку малозабезпечених родин, які мають дітей, зокрема таким сім'ям надавалися різні види допомог (допомога в оплаті медичної страховки, квартири, тощо).

На початку сімдесятих років стало ясно, що боротися з майновою і соціальною нерівністю потрібно тільки за допомогою реформ у системі народної освіти. У 1971 році уряд вирішив призначити комісію для вивчення проблем соціально нестабільних прошарків населення, особливо дітей і підлітків, і пошуку шляхів їх розв'язання [7, с. 89].

1972 році Міністерство соціального забезпечення, Міністерство освіти і культури, Інститут національного страхування і Міністерство будівництва почали здійснювати підтримку малозабезпечених родин, які мають дітей.

Так, наприклад, Міністерство соціального забезпечення відповідало за соціальну допомогу родинам із низьким доходом у розмірі, що доводить цей дохід до встановленого законом мінімуму. Крім того, родинам з недостатніми доходами надавалися наступні види допомоги:

- Допомога в оплаті квартири (за критеріями, розробленим комісією).

- Допомога в оплаті медичної страховки.
- **Звільнення** від муніципальних податків.
- Допомога в придбанні предметів домашнього побуту.
- Допомога учням дев'ятих – дванадцятих класів і допомога нужденним школярам.
- Допомога в оплаті змісту дітей у спеціальних учбових закладах.
- **Утримання** учнів старших класів в інтернатах [8, с. 662].

Сучасна ізраїльська система соціального забезпечення покриває велику частину можливих випадків втрати доходу. Основи такої системи були закладені в 1953 р. прийняттям першого Закону про національне страхування; нині система включає економічне і соціальне забезпечення практично кожного жителя Ізраїлю протягом усього його життя. Система соціального забезпечення в Ізраїлі подібна до інших промислово розвинених країнах, що дотримуються так званої політики загального добробуту, і побудована на трьох основних типах програм: соцстрахування, бюджетні урядові асигнування і соціальна допомога.

Три основні цілі ізраїльської системи соціального забезпечення – забезпечення прожиткового мінімуму економічно слабким групам населення, підтримка рівня життя працівника та його родин в екстраординарних ситуаціях, зміна розподілу доходів у напрямку більшої рівності.

Соцстрахування складається з двох видів програм. Одна з них включає програми національного страхування, здійснювані державою відповідно до законів про національне страхування. З 1975 р. в Ізраїлі діє система матеріальної допомоги на дітей до 18 років, метою якої є забезпечення мінімального доходу кожній родині відповідно до її розміру. Забезпечити прожитковий мінімум незахищеним групам населення покликана програма страхування загальної інвалідності, що вводилася в дію поступово з початку 1970-х рр. і нині охоплює всіх осіб з обмеженою працездатністю [9, с. 78]. Програма страхування виробничих травм і професійних захворювань охоплює все працююче населення – як найманих робітників, так і

підприємців – і забезпечує їм протягом 138 робочих днів матеріальну ДОПОМОГУ в розмірі 75% від їхньої заробітної плати чи доходів за попередній період. Безробітні у віці 45 років і більше (що мають трьох і більше утриманців) мають право на аналогічну матеріальну допомогу протягом 175 робочих днів [11, с. 89-90].

Програма виплати через хворобу здійснюється роботодавцем відповідно до трудових угод і в більшості випадків забезпечує хворому працівнику збереження повної заробітної плати чи 75% від неї на термін 18 і більше робочих днів за рік. Працівник має право акумуляції річної норми оплачуваних днів хвороби. Програма страхування служби запасу забезпечує кожному мобілізованому повне відшкодування заробітної плати чи доходів.

Програма страхування материнства охоплює всіх працюючих жінок і забезпечує їм 12-тижневу матеріальну допомогу на період відпустки по догляду за дитиною у розмірі 75 % від їхньої заробітної плати чи звичайних доходів [12, с. 90].

Інший вид соцстрахування включає програми пенсійного страхування і страхування на випадок інвалідності, обговорені в трудових угодах. Ці програми є складовою частиною соціальних прав працівників і здійснюються в основному страховими і пенсійними фондами Хистадпраці, а частково – пенсійними касами чи пенсійними програми підприємств. Частина таких програм здійснюється банками і частково страховими компаніями. Програми цього роду діють паралельно до програм національного страхування.

Програми соцстрахування здебільшого фінансуються внесками застрахованих, а у випадку найманих робітників – також роботодавців. У фінансуванні ряду програм національного страхування бере участь також уряд.

Бюджетні урядові асигнування складають частину державної системи соціального забезпечення. Серед матеріальної допомоги цього типу – пенсії інвалідам Армії Оборони Ізраїлю, особам, які постраждали внаслідок ворожої

діяльності чи проживання в прикордонній смузі, інвалідам-борцям проти **НАЦИЗМУ** й інвалідам-жертвам нацизму, матеріальна допомога по старості, матеріальна допомога у випадках втрати годувальника для осіб, не охоплених Законом про соцстрахування (в основному нових репатріантів), виплата особливих пенсій інвалідам із частковою втратою працездатності, грошове відшкодування в'язням Сіону і їхніх родин [13, с. 90-91]. Пенсія державним службовцям виплачується цілком з **бюджетних урядових асигнувань**.

Програми **соціальної допомоги, як і бюджетні асигнування, не засновані** на страхуванні і фінансуються з урядового бюджету. Ці програми покликані надати кошти для існування тим особам і родинам, що не в змозі забезпечити собі прожитковий мінімум трудовою діяльністю їхніх годувальників, або в силу права на матеріальну **допомогу системи соцстрахування**. Починаючи з 1982 р. законодавчою основою більшості цих **програм служить** Закон забезпечення доходів, Закон про аліменти. Ці програми здійснюються Інститутом національного страхування. Програми соціальної допомоги забезпечують мінімальний дохід чи доповнюють існуючий дохід до рівня мінімального особам похилого віку і вдовам, які мають інше джерело доходу, крім матеріальної допомоги національного страхування, непрацюючим жінкам, які відповідно до судового рішення мають право на аліменти, і особам, які з певної причини не мають доходу для підтримки свого існування нездатні знайти такий дохід самостійно.

Одна з основних цілей системи соціального забезпечення – перерозподіл доходів із метою скорочення соціальної нерівності – досягається зазначеними вище програмами соціального забезпечення в сукупності з податковою політикою уряду. Успіхи в цій області за роки існування держави відображаються у швидкому зростанні національних витрат на соціальнезабезпечення (з 1950 р. зросли втриє). Протягом першого п'ятиріччя витратисистеми соціального забезпечення складала 4% від валового національного продукту. Зі створенням системи національного

страхування витрати почали зростати і до початку 1980-х рр. досягли 13% від валового національного продукту. Разом з іншою матеріальною допомогою пенсії і матеріальною допомогою системи соціального забезпечення зумовили на початку 1980-х рр. до скорочення ступеня економічної нерівності серед населення на 12,1% відповідно до індексу нерівності Джині (відношення середньої різниці в доходах різних груп населення до середнього доходу на групу населення; чим менше розходження в доходах, тим менше значення індексу) [14].

Із 1977 р. спостерігається деяке зниження ефективності в результаті викликані інфляцією ерозії реальної величини матеріальної допомоги (при їхньому номінальному зростанню), однак незважаючи на це система продовжує бути надзвичайно дієвою. Вживаються відповідні заходи, спрямовані на нівелювання негативних тенденцій, що виникають на шляху побудови держави загального благополуччя.

РОЗДІЛ II. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙ В ІЗРАЇЛІ

2.1. Передумови підвищення рівня соціалізації в Ізраїлі

У кінці 90-х – початку XXI ст. в Ізраїлі, у порівнянні з країнами Західної Європи, скоротилася чисельність громадян, що живуть за межею бідності. Але поняття «межа бідності» дуже відносна, бої той, хто вважається бідним в одній країні, в іншій належить до середнього класу і має їжу, житло, машину. Близько 35 тис. ізраїльтян отримують мінімальну заробітну плату, яка коригується раз на рік і складає 47,5 % від середньо ізраїльської. Мінімальна зарплата в три рази менша від зарплати у промисловості, найбільш високий рівень життя у працівників, що займаються випуском телекомунікаційного знаряддя, найнижча – в текстильній галузі, деревообробній, меблевій промисловості. За останні три роки грошові позики отримали 8 відсотків осіб, молодші 24 рр., 69 відсотків – у віці 25 -44 рр., 20 відсотків – 45-54 рр., з них 2 відсотки мають ступінь кандидата наук (третю академічну) [15, с. 103].

У той же час держава витрачає на освіту 9,4 % від внутрішнього валового продукту, тоді як у США цей показник складає 5 %, Канаді і Франції – 5,8, Японії – 3,6. Ізраїль посідає перше місце у світі за витратами на освіту із державного бюджету – 7,1 %. Разом з тим, він відстає від Франції (5001), Японії (4991) та США (7905) за витратами на одного учня – 4923 доларів на рік [16, с. 116]. Ізраїльська система соціального забезпечення ставить перед собою три основні завдання: забезпечення прожиткового мінімуму малозабезпеченим групам населення, підтримка рівня життя працівника і його сім'ї в екстраординарних ситуаціях і зміна розподілу доходів у напрямку великої рівності [37].

Як ми вже зазначали, основи ізраїльської системи соціального забезпечення були закладені в 1953 р. ухваленням першого закону про національне страхування. Нині система включає економічне і соціальне

забезпечення практично кожного жителя Ізраїлю впродовж усіх етапів його ЖИТТЯ [38]. Система соціального забезпечення в Ізраїлі схожа з системами в інших промислово розвинених країнах, що дотримуються політики, так званого, загального добробуту, і побудована за трьома основними типами програм: соцстрахування, бюджетні урядові асигнування та соціальна допомога.

Соціальне страхування складається з двох видів програм: перша включає програми національного страхування, що здійснюються державою відповідно створеного з цією метою в 1953 р. Відомства національного страхування, яке надає соціальний захист жителям країни. Його основною функцією є забезпечення прожиткового мінімуму для жителів Ізраїлю, які не в змозі заробити його своїми силами [47].

Відомство національного страхування відповідає за практичну реалізацію закону про забезпечення прожиткового мінімуму, закону про виплату аліментів, закону про компенсації постраждавшим від ворожих акцій, а з 1995 р. – і закону про державне страхування здоров'я. Відділення і представництва

Відомства національного страхування працюють більш ніж в сімдесяти населених пунктах по всьому Ізраїлю. Відомство національного страхування стягує страхові внески зі всіх жителів країни, залежно від статусу і рівня доходів кожного з них, а також виплачує допомогу, передбачену законом. Крім того, з 1 січня 1995 р. Відомство національного страхування відповідає за стягування податку на охорону здоров'я і за переказ отриманих коштів в лікарняні каси. В 2005 р. громадяни Ізраїлю заплатили до бюджету Відомства національного страхування на потреби охорони здоров'я 10 млрд. 900 млн. шекелів, переведених лікарняним касам [48, р. 15].

Право на більшість допомоги, передбаченої в рамках національного страхування, обумовлено виплатою страхових внесків. Національне страхування – це обов'язкове страхування, яке поширюється на всіх жителів Ізраїлю.

Державне страхування здоров'я забезпечує медичне обслуговування всім жителям Ізраїлю і також є обов'язковим. Відповідно до вимог закону, кожен житель Ізраїлю у віці 18 років і старше повинен бути застрахований у Відомстві національного страхування і зобов'язаний сплачувати страхові внески (для працюючих їх сума складає 4,8 % від заробітної плати). Усі застраховані громадяни Ізраїлю повинні бути записані в будь-якій (за їх вибором) лікарняній касі (всього їх існує в країні чотири) і мають право на отримання медичних послуг, визначених законом. Лікарняна каса зобов'язана приймати будь-якого громадянина країни, який бажає вступити в число її членів [49].

Відомство національного страхування виплачує допомогу наступним категоріям населення: безробітним; жінкам, які знаходяться в декретній відпустці; інвалідам; особам з обмеженою рухливістю; особам, що отримали виробничу або іншу травму; особам, що беруть участь у військових зборах резервістів; вдовам і сиротам; особам з недостатнім рівнем доходів; працівникам збанкрутілих компаній; добровольцям.

У цих рамках здійснюється і виплата допомоги через старість, а також сім'ям, в яких є діти. З 1975 р. в Ізраїлі діє система допомоги на дітей до 18 років, метою якої є забезпечення мінімального доходу кожній сім'ї відповідно до її розміру (останніми роками, проте, відбувається різке скорочення сум допомоги на дітей). Забезпечити прожитковий мінімум малозабезпеченим групам населення повинна програма страхування загальної інвалідності, що вводилася в дію поступово з початку 1970-х рр. і нині охоплює всіх осіб з обмеженою працездатністю [51]. Програма страхування виробничих травм і професійних захворювань охоплює все працездатне населення, як найнятих робітників, так і підприємців. Для потерпілих під час аварії на роботі проводиться професійна реабілітація. Оплата професійної реабілітації (навчання, купівля навчальних посібників, купівля інструментів) оплачується Відомством національного страхування.

Програма страхування материнства і дитинства включає: одноразову

допомогу у зв'язку з пологами, тобто суму, що виплачується породіллі Відомством національного страхування під час її перебування в лікарні, відповідно до кількості народжених дітей, і оплату декретної відпустки – грошова допомога працюючій жінці, яка пішла у відпустку в зв'язку з народженням дитини (12-тижнева допомога на період відпустки у зв'язку з пологами у розмірі 100% від заробітної плати або звичайних доходів) [52].

Умовою для оплати декретної відпустки впродовж 12 тижнів є виплата **ВНЕСКІВ** у Відомство національного страхування не менше 10 місяців з 14, або 14 з 22 місяців, передуючих дню припинення роботи під час вагітності. Частина часу декретної відпустки може бути виплачена батькові дитини (через 6 тижнів після пологів і на протязі не менше 21 дня) [54].

Головний принцип системи охорони здоров'я Ізраїлю – відповідальність суспільства в цілому за надання медичної допомоги всім його громадянам. Рівень медичного обслуговування відбивається на стані здоров'я населення. Середня тривалість життя: жінок у Ізраїлі – 81 рік, чоловіків – 77 років. Цей показник – один з найвищих у світі, тоді як рівень дитячої смертності – один з найнижчих. На 340 мешканців країни приходить один лікар, а чисельність лікарів – фахівців відповідає рівню самих розвинутих країн. Населення обслуговується широкою мережею медичних установ – 161 лікарня, 1600 поліклінік і 900 центрів матері і дитини [56].

Близько 95% населення країни охоплені різними видами страхових програм, що надають їхнім учасникам можливість госпіталізації, а також широкий спектр різноманітних медичних послуг. Тісна взаємодія медичних дослідницьких інститутів веде до значного прогресу в створенні складного медичного устаткування [57]. Керівними органами системи охорони здоров'я Ізраїлю є Міністерство охорони здоров'я і Фонд страхування на випадок хвороби для працюючих (ФСПХ), який знаходиться у веденні Федерації праці. Міністерство охорони здоров'я несе відповідальність за розробку національної політики в сфері охорони здоров'я; здійснює керівництво

службами охорони здоров'я країни; фінансує деякі служби довготривалого догляду в стаціонарі; в його веденні знаходиться майже половина лікарняних ліжок країни для пацієнтів з гострими захворюваннями. Воно також грає важливу роль в управлінні іншими організаціями в системі охорони здоров'я. ФСПХ є головним постачальником і страхувальником основних медичних послуг. Приблизно 70% населення

Ізраїлю застраховані і отримують медичну допомогу в рамках ФСПХ, якому також належить приблизно 1/3 лікарняних ліжок для пацієнтів з гострими захворюваннями.

Важливу роль відіграють і програми соціальної допомоги, що не засновані на страхуванні (виплатах застрахованих) і фінансуються безпосередньо з державного бюджету. Ці програми покликані надати засоби існування тим особам і сім'ям, які не в змозі забезпечити собі прожитковий мінімум трудовою діяльністю їх годувальників, або через право на допомогу системи соціального страхування. Програмисоціальної допомоги забезпечують мінімальний дохід або доповнюють існуючий дохід до рівня мінімального людям похилого віку і вдовам, що не мають іншого джерела доходу, окрім допомоги національного страхування; непрацюючим жінкам, які згідно судовому рішенню мають право на аліменти; і особам, що не мають доходу для підтримки свого існування і не здатним знайти такий дохід самостійно [58].

Окрім цього, Відомство національного страхування надає послуги з професійної реабілітації і підвищення кваліфікації інвалідам і вдовам, послуги з догляду за людьми похилого віку і консультаційні послуги літнім людям. У роботі з людьми похилого віку приймають участь більше чотирьох тисяч добровольців.

У результаті виплати допомоги відбувається перенаправлення частини доходів забезпечених груп населення до соціально незабезпеченої частини. Найменш забезпечені 20% населення країни вносять лише 1,5% до бюджету Відомства національного страхування, отримуючи приблизно 40% всіх

виплачуваних сум. Найбільш забезпечені 20% населення країни вносять близько 70% до бюджету Відомства національного страхування, отримуючи приблизно 10% всіх виплачуваних сум [59, р. 314]. Таким чином, Відомство національного страхування забезпечує справедливий розподіл національного доходу країни і зменшення рівня бідності в Ізраїлі.

Державна допомога гарантує базову фінансову захищеність будь-якого жителя Ізраїлю і його сім'ї, хто відчуває тимчасові або постійні труднощі. Хоча витрати на виплати допомоги складають значну частину державного бюджету (у 2015 р. вони склали більше 43 мільярдів шекелів), рішення уряду про скорочення бюджетного дефіциту, прийняті починаючи з 2001 р., привели до повсюдного «урізування» розмірів допомоги і посилювання критеріїв на право їх отримання. Вся допомога була скорочена на 4%, різко зменшилася допомога щодо забезпечення прожиткового мінімуму, допомога з безробіття, допомога на дітей та ін. [60].

Відомство національного страхування, також, заснувало фонди для фінансування проектів по розширенню соціальних послуг для груп населення, що мають особливі потреби. Ці проекти забезпечують повернення вказаних груп населення до суспільного життя і на робочі місця. Гроші з фондів використовуються для забезпечення добробуту інвалідів і осіб з обмеженою рухливістю, людей похилого віку, що потребують допомоги, проблемних підлітків й інших верств населення.

Відомство національного страхування бере участь в міжнародних угодах, що направлені на збереження прав на національне страхування для громадян, які переїзять з однієї країни в іншу, і на запобігання подвійній виплаті внесків ізраїльтянами, що працюють за кордоном. Список країн, що підписали угоду про соціальне страхування з Ізраїлем, включає: Великобританію, Нідерланди, Францію, Бельгію, Австрію, Німеччину, Швецію, Швейцарію, Данію, Фінляндію, Уругвай і Чехію. Підписана також обмежена угода з Італією, що запобігає подвійній виплаті внесків на національне страхування.

Інший вид соціального страхування включає програми пенсійного страхування і страхування на випадки інвалідності, обумовлені в трудових угодах. Ці програми є складовою частиною соціальних прав працівників і здійснюються в основному страховими і пенсійними фондами, а частково – пенсійними касами або через пенсійні програми підприємств. Частина таких програм здійснюється банками і приватними страховими компаніями.

Програми такого роду діють паралельно з державними програмами національного страхування. Програми соцстрахування переважно фінансуються внесками застрахованих, а для найнятих робітників – також працедавців. У фінансуванні ряду програм національного страхування бере участь також уряд [37].

Бюджетні урядові асигнування складають значну частину державної системи соціального забезпечення. Серед допомоги цього типу – пенсії інвалідам Армії оборони Ізраїлю; особам, які постраждали внаслідок проживання в прикордонній смузі або ворожій діяльності; інвалідам – борцям проти нацизму і інвалідам – жертвам нацизму; допомога через старість; допомога у випадках втрати годувальника для осіб, не охоплених законом про соцстрахування (в основному нових репатріантів); виплата особливих пенсій інвалідам з частковою втратою працездатності; грошове відшкодування колишнім в'язням Сіону і їх сім'ям й ін. До теперішнього часу пенсія державним службовцям виплачується цілком з бюджетних асигнувань.

Розглянемо соціально-правовий аспект захисту дитини, що діє в Ізраїлі з 1951 р. У Ізраїлі кожна дитина, незалежно від того, народилася вона у шлюбі чи поза ним, вважається законною (але разом з тим, дитина, яка народилася у заміжньої жінки не від її законного чоловіка, вважається мамзером, тобто за релігійним законом мамзери та їх діти можуть вступити у шлюб тільки між собою).

Закон про рівність прав жінки від 1951 р. встановив, що мати і батько рівні у правах на своїх дітей як їх «природні опікуни». Закон про право,

дієздатність та опіку від 1962 р. окреслює та пояснює обсяг прав та обов'язків батьків щодо своїх дітей. Він також урівнює чоловіка і жінку у відношенні до дитини. За цим Законом, якщо відсутня згода між батьками у питаннях виховання, остаточне рішення виносить суд [55]. Якщо батьки мешкають окремо, наприклад, розлучилися, вони можуть між собою укласти угоду про те, з ким із батьків буде знаходитись дитина і які права матиме інша сторона. Діти у віці до 6 років, як правило, проживають з матір'ю. Права батьків можуть бути обмежені тільки у виключних випадках – невиконання батьківських обов'язків [1, с. 137].

Коли дитина достатньо доросла, щоб сказати, з ким із батьків хоче жити, вона має право висловити своє бажання у суді особисто, без присутності батьків.

Цікавим є той факт, що за релігійним, тобто раввінатським судом, батько має першочергове право на синів, дівчатка лишаються з матір'ю, але питання освіти вирішує завжди батько. У світському суді при розгляді питань із захисту прав дитини завжди присутні психолог та соціальний працівник. Соціальний працівник проводить обстеження життєдіяльності батьків дитини і подає свій висновок, який впливає на рішення суду.

2.2. Система підготовки соціальних працівників

Навчання соціальної роботи в Ізраїлі розпочалося з 1934 р. Через два роки Єврейська община в організації системи навчання в галузі соціальної роботи почала орієнтуватися на західноєвропейські та американські зразки навчання. Перший директор департаменту Генрієтта Зальд, колишня американка, була добре обізнана із соціальною роботою в'ї Сполучених Штатах Америки. Вона додержувалася того погляду, що сучасну систему соціальної служби не можна побудувати, розраховуючи лише на добровольців. Ця система потребує, щоб усі завдання розв'язували підготовлені для різних програм кадри. Вона успішно провела комплектування перших об'єднань соціальної служби

професійно підготовленими працівниками, які іммігрували до країни на початку 30-х рр.

Трьома роками пізніше було утворено департамент соціальної служби. Зальд відкрила дворічний курс навчання для соціальних працівників, потім вона знайшла досвідченого викладача соціальної роботи з Німеччини Сіді Вронські, колегу Аліси Соломон. До Вронські приєдналися підготовлені соціальні працівники, які прибували до країни в 1936-1938 рр., підвищуючи таким чином академічні стандарти і гарантуючи професійне керівництво студентами [4, с. 216].

На початку 40-х рр. школа мала неформальні контакти з Хебру-Університетом в Єрусалимі, деякі професори якого погодилися брати участь у радницькому комітеті та читати лекції. Наприкінці 40-х рр. деякі провідні фахівці з соціальної роботи вважали, що зв'язок школа – університет має бути більш тісним і формалізованим, але умови для подібного розвитку ще не дозріли.

Перші випускники школи наймалися на роботу в місцеві відділення соціальних служб. Деякі з цих служб були організовані у зростаючих навколо країни общинах, де укомплектовувалися штати із числа організацій, залучених до роботи з емігрантами. Потреба в соціальних працівниках швидко зростала після другої світової війни. Декого було відправлено на допомогу соціальним-працівникам у табори бездомних в Європі; інших – на Кіпр, де Великобританія у 1946 -1947 рр. влаштувала табори, куди були переміщені тисячі людей, яким було відмовлено у в'їзді до Палестини через відсутність необхідних еміграційних документів.

Зі встановленням держави Ізраїль у травні 1948 р. департамент соціального забезпечення Єврейського Національного Комітету став Міністерством соціального забезпечення. Школа для навчання соціальних працівників працювала у рамках програми Міністерства соціального забезпечення протягом наступних десяти років. Величезна і непередбачена імміграція за чотири роки вдвічі збільшила єврейське населення [5].

Неоднорідність імміграції, соціально -культурні корені іммігрантів, травмоване минуле європейців та іммігрантів з мусульманських країн – усе це поставило перед соціальними працівниками нові вимоги. Підготовка соціальних працівників вимагала все більшої уваги, розуміння культурних, етнічних і психологічних відмінностей людей. Значний вплив на освітню програму справило також прибуття до країни професійно підготовлених, досвідчених працівників зі США, більшість яких були спеціалістами в питанні вирішення специфічних проблем клієнта. Одні стали викладачами, інші – керували практикою студентів у закладах. Керівництво з боку американських спеціалістів сприяло тому, що зарубіжні підходи стали основними в соціальній роботі та соціальній освіті в Ізраїлі.

До американських викладачів згодом приєдналися ізраїльські соціальні працівники, які від'їжджали за кордон для навчання соціальної роботи і стали ядром викладацького складу. Наприкінці 1950 р. освіта в соціальній роботі в Ізраїлі стала в основному реалізовуватися за американською моделлю, де акцент робився на соціальній роботі в специфічних ситуаціях.

З часом відповідальні за соціальні служби особи зрозуміли, що невелика кількість випускників цієї школи соціальної роботи не зможе задовольнити швидкозростаючі потреби в цих службах. З метою задоволення вимог у кадрах, особливо у своїх власних службах, муніципалітет Тель-Авіва заснував свою власну школу. Обидві школи мали подібні навчальні плани і стандарти і, як уже зазначалося, перебували під значним впливом американської моделі соціальної роботи [19, с .113]. Проте обидві школи намагалися знайти можливість пристосувати існуючі методи соціальної роботи до конкретних (специфічних) умов життя населення країни, хоч навчальний матеріал залишався в основі своїй американським (принаймні упродовж трьох десятиліть).

У 1950 р. не було жодного чіткого критерію для визначення кваліфікаційних вимог до соціального працівника. Членство в об'єднанні соціальних працівників було відкритим для кожного, хто мав будь-

яку підготовку в соціальній роботі, в тому числі короткочасні курси від шести до дев'яти місяців, засновані Міністерством на момент масової імміграції [20, с. 75]. Умови членства в об'єднанні змінилися після підписання першого закону із соціального забезпечення, в якому передбачено критерії діяльності соціального працівника із сертифікатом.

Приєм у школі здійснювався на основі слів, бесіди з абітурієнтом. Вважалося, що існують особистісні якості, позиції і цінності, які є суттєвими для практики соціальної роботи. Успіхи у навчанні враховувались, але переважна увага приділялася готовності до проведення практичної роботи. На початку 50-х рр. практично всі студенти були жінками, хоч школи були відкриті й для чоловіків.

Недостатня кількість соціальних працівників на початку 60-х рр., невелика кількість випускників університету, намагання випускників шукати роботу у великих містах, спричинили необхідність забезпечувати підготовленими кадрами нещодавно засновані міста, розкидані по всій країні. Міністерство соціального забезпечення заснувало інститут з навчання соціальної роботи, з програмами навчання у чотирьох географічних областях. До інституту приймали студентів, які мешкали у цих містах або селах. На відміну від навчання в університеті, що вимагало плати за навчання і забезпечувало обмеженою стипендією, інститут соціальної роботи був безкоштовним.

Випускників цього інституту визнавали професійними, але не академічними соціальними працівниками. Існували також інші форми практичної підготовки. Однак із створенням великої кількості університетських програм у соціальній роботі інструктори з соціальної роботи в університетах все рішучіше вимагали припинення поза університетської підготовки. Об'єднання соціальних працівників також вимагало академічної підготовки. У результаті наприкінці 1979 – на початку 1980 р. три з чотирьох центрів припинили основну професійну підготовку [21, с. 155]. Програма, що залишалася у Бер-Шеві, теж припинила своє

існування у зв'язку з розвитком університетської програми. Інститут неприпинив свого існування, але став більше займатися підготовкою соціальних працівників без відриву від основної роботи.

Тепер слухачами курсів стають соціальні працівники, які мають ліцензії. Навчальний план соціальної роботи встановлюється кожною школою самостійно у рамках основної університетської програми з академічного навчання. Якщо ж школа бажає додати нову програму або ввести нову послідовність навчання, тоді необхідно дістати схвалення ради університету. Варто зазначити, що уряд не контролює навчальний план за допомогою законодавчих актів і не встановлює жодних обмежень, як це практикується в деяких країнах [12, с. 90].

Сьогодні роль соціального працівника в Ізраїлі багатогранна. Держава приділяє належну увагу навчанню цій спеціальності. До роботи готують студентів на рівні бакалаврів та магістрів у Школі соціальних працівників. Соціальні працівники несуть громадську та професійну відповідальність за допомогу потерпілим з різних причин, сприяють їм у подоланні різноманітних життєвих труднощів та допомагають виявленню їх особистого потенціалу.

Навчання у Школі соціальних працівників поєднує в собі теоретичні заняття та практичну роботу на місцях. Школа намагається пов'язати принципи та норми соціальної роботи з сучасними науковими знаннями, що здобуваються у ході дослідної роботи на місцях та в науковому закладі.

Особлива увага приділяється використанню комп'ютерів. Підготовка керівників для громадських центрів – на додаток до загальноприйнятої програми у рамках занять на першу ступінь (бакалавра) – проводиться за програмою підготовки керівників справами для громадських центрів. Заняття за цією програмою спеціально готують студентів до роботи з групами та організаціями на рівні общини, а також майбутніх керівників справами громадських центрів (районними будинками культури, організаціями взаємодопомоги).

2.3. Система соціального страхування як важливий елемент соціального забезпечення сімей в Ізраїлі

Ізраїль, як і багато інших європейських країн, нещодавно провів реформу системи охорони здоров'я. Регульований ринок, створений на основі закону про національне медичне страхування, втілює в собі багато принципів керованої конкуренції.

У державі Ізраїль немає державної системи медичного обслуговування, але 94% населення країни охоплено всебічним страхуванням здоров'я. В основному медичне страхування здійснюється в межах медичного страхового фонду профспілкового об'єднання Гістадрут (83%), а також на базі інших фондів медичного страхування (17%). Медичні заклади знаходяться у відомстві різних агентств, головними з яких є профспілки та уряд [22, с. 230]. У відомстві робочої профспілки Ізраїлю Купат Халім знаходяться найбільші та найкращі у країні лікарні. У приватній власності знаходиться невелика кількість лікарень. Найбільша профспілка Ізраїлю є головним постачальником медичних послуг через посередництво Загального робочого фонду допомоги хворим.

Виходячи з аналізу тенденцій розвитку членства у фондах оплати непрацездатності та опитування населення в 1995 і 1997 рр. щодо оцінки ВПЛИВУ реформи на рівень послуг, наданих населенню, можна зазначити, що прийняття закону про Національне медичне страхування сприяло вирішенню багатьох поставлених завдань: забезпечення страхового покриття населення, забезпечення права переходу з одного фонду оплати непрацездатності в інший, стандартизація шляхів виділення коштів цим фондам.

Стимули, закладені в законі сприяли тому, що фонди оплати непрацездатності покращили рівень послуг, які надавалися пересічному громадянину, а також стали розвивати послуги на периферії й пропонувати їх менш захищеним верствам населення [31, с. 44].

З огляду на фінансову перспективу, побоювання щодо того, що

ПРИЙНЯТТЯ закону про Національне медичне страхування призведе до зростання витрат на охорону здоров'я. Слабким місцем закону стало зниження витрат на одного застрахованого залежно від віку у трьох фондах, однак, даних про зниження рівня послуг чи незадоволення даними послугами від застрахованих не надходило.

Ізраїльський досвід свідчить, що регулювання конкуренції не обов'язково призведе до економічної стабільності та рівності. Регулювання конкуренції також не може вирішити ряд проблем охорони здоров'я в Ізраїлі, а саме: проблему рівня фінансування, організаційної структури лікарської системи, планування зайнятості та проблему державної участі в роботі системи. Для вирішення цих проблем потрібні додаткові зміни в політиці охорони здоров'я.

Питання пенсійного забезпечення в Ізраїлі, як і в країнах Заходу, за останнє десятиріччя увійшли до кола пріоритетних питань порядку денного соціально-економічної політики. Чинники, що вимагають реформування національної та професійної пенсійної системи, є спільними для всіх країн: старіння населення, скорочення частки працездатного населення в загальній чисельності, збільшення випадків дострокового виходу на пенсію, зміна ставлення до ролі уряду в пенсійній системі.

Пенсійна система Ізраїлю складається із двох рівнів (дані за травень 2003 р.): державна система, яка гарантує базову пенсію майже кожній особі похилого віку, і професійна, пов'язана із заробітками. Пенсійне забезпечення останньої системи здійснюється пенсійними фондами або – для державних службовців – державою. Перший рівень, адміністратором якого є Національний інститут страхування (НІС), виконує важливу функцію перерозподілу доходів і зменшення рівня бідності громадян похилого віку, тоді як професійні пенсії запобігають значному зниженню рівня життя людей після виходу на пенсію [32, с. 39].

Виплати з НІС не залежать від заробітків у період трудової діяльності та лише частково залежать від тривалості страхового стажу.

Фінансування першого рівня здійснюється за рахунок внесків застрахованих і роботодавців за участю держави (15 % від суми зібраних внесків). Схема першого рівня не є суто солідарною, оскільки підтримується активами, достатніми для фінансування витрат упродовж трьох – шести років. Надлишки інвестуються в державні облігації з гарантованим доходом (у середньому 5%) [34]. Особи похилого віку, які не відповідають критеріям набуття права на пенсію (здебільшого нові іммігранти, які нещодавно прибули до країни), не отримують через Національний інститут страхування спеціальну допомогу за віком. Крім того, згідно з законом про підтримку доходу, малозабезпечені особи похилого віку мають право на додаткову виплату, яка гарантує їм дохід на рівні встановленого законом прожиткового мінімуму. Спеціальна допомога за віком і додаткова виплата для підтримки доходу фінансується із загальних податкових надходжень.

Другий рівень складається з професійних пенсій, передбачених колективними договорами (або індивідуальними контрактами між працівниками і роботодавцями) і державним законом, який гарантує бюджетні пенсії державним службовцям. Адміністрування професійної пенсійної системи – за винятком бюджетних пенсій – здійснюють пенсійні фонди, здебільшого Гістадрут (Загальної федерації праці Ізраїлю), страхові компанії та взаємні фонди. Бюджетні пенсії фінансуються на солідарних принципах з податкових надходжень, тоді як фінансування інших професійних пенсій є фондованим – за рахунок внесків від роботодавців і працівників та доходу від інвестування резервів [35].

Пенсійні фонди і страхові компанії знаходяться під наглядом Департаменту ринку капіталу, страхування і заощаджень Міністерства фінансів. Деякі учасники пенсійного ринку пропонують приватні пенсійні плани. Для отримання мінімальної пенсії за віком необхідно відпрацювати в країні не менше 10 років та досягти пенсійного віку. У даному випадку сума пенсії складає 20 % від середньої заробітної плати (брутто) за будь-які 5 років із відпрацьованих 10. Кожний додатковий рік стажу дає право на

надбавку до пенсії в розмірі 2%, однак, максимальна пенсія не може перевищувати 70% від середньої заробітної плати (брutto) за будь-які п'ять років роботи [36]. Нові репатріанти, які приїхали до Ізраїлю у віці 50 років і більше та почали працювати не пізніше ніж за 2 роки після репатріації, отримують за 10 відпрацьованих у країні років пенсію в розмірі 33% від середньої суми своєї заробітної плати, за будь-які 5 років роботи в Ізраїлі та 2% за кожний рік, відпрацьований більше 10-річного мінімуму [40].

Чоловіки мають право на пенсію за віком, якщо вони є громадянами Ізраїлю (за винятком осіб, які іммігрували до Ізраїлю після досягнення 60 - річного віку) і досягли пенсійного віку (70 років) незалежно від доходу; або у віці від 65 до 70 років, якщо їхній дохід від трудової діяльності не перевищує 3969 нових шекелів на місяць для однієї особи або 5293 нових шекелів для подружжя («тест бідності»). Жінки мають право на пенсію за віком, якщо вони є мешканками Ізраїлю, яким на момент імміграції до Ізраїлю ще не виповнилося 60 років, і досягли пенсійного віку (65 років) незалежно від доходу; або у віці від 60 до 65 років – залежно від доходу, як описано вище, і які підпадають під одну з таких категорій:

- **ОДИНОКА** жінка – незаміжня, розлучена або овдовіла жінка (за винятком удів, які отримують пенсію у зв'язку із втратою годувальника або пенсію для утриманців і не працюють поза власним домогосподарством);

- **ЗАМІЖНЯ** жінка, яка працює поза власним домогосподарством (є зайнятою або самозайнятою);

- **ЗАМІЖНЯ** жінка, чоловік якої не є застрахованим за пенсійним страхуванням по старості і втраті годувальника (через його вік або через те, що він не є громадянином Ізраїлю) – навіть якщо вона не є зайнятою або **САМОЗАЙНЯТОЮ**;

- **ПОКИНУТА** дружина (заміжня жінка, чоловік якої зник два чи більше років тому або перебуває за кордоном без її згоди два роки чи більше і не сплачує їй аліментів) – навіть якщо вона не є зайнятою або самозайнятою.

- **ДОМОГОСПОДАРКА** – **ЗАМІЖНЯ** жінка, яка не працює поза власним

домогосподарством, чоловік якої є застрахованим. Така жінка має право на пенсію за віком з 65-річного віку, якщо вона задовольняє таким умовам: є громадянкою Ізраїлю не менше п'яти років, що безпосередньо передують моменту досягнення нею 65-річного віку;

- народилася після 31 грудня 1930 р. [42]

Отже, умовами набуття права на отримання пенсії за віком є:

- досягнення пенсійного віку;
- наявність «кваліфікаційного періоду» – 60 місяців страхування протягом останніх 10 років перед досягненням пенсійного віку або 144 місяці страхування загалом; або 60 місяців страхування загалом, якщо кількість місяців страхування є не меншою за кількість місяців без страхування. Від необхідності мати «кваліфікаційний період» звільняється: розлучена, овдовіла, покинута чоловіком або незаміжня жінка, якій на момент імміграції до Ізраїлю виповнилося 55 років; заміжня жінка, чоловік якої не є застрахованим; домогосподарка, а також жінка, яка отримувала пенсію по інвалідності в тому місяці, який передував місяцю, в якому вона набула право на пенсію за віком [43].

Доплата на утриманців виплачується на чоловіка/дружину отримувача пенсії, якщо він/вона не отримує власної пенсії за віком, і на кожного з перших двох дітей отримувача пенсії. Домогосподарка не має права на доплату на утриманців. Доплату можуть одержувати:

- 1) чоловік жінки-отримувача пенсії, одружений з нею щонайменше один рік, якому виповнилося 70 років, або якому виповнилося 50 років, якщо він відповідає критеріям «тесту бідності»;
- 2) дружина отримувача пенсії, якщо вона:
  - одружена з отримувачем пенсії щонайменше один рік або народила йому дитину;
  - досягла 45 років або має під опікою його дитину;
  - досягла 65 років і відповідає критеріям «тесту бідності»;
- дитина отримувача пенсії (у тому числі прийнята на виховання чи

усиновлена), яка не досягла 18 років або до 20 років, у році продовження навчання у навчальному закладі після здобуття базової середньої освіти; або до 22 років, якщо перебуває на регулярній службі в Силах оборони Ізраїлю, якщо не минуло 36 місяців після її мобілізації; або (лише для дівчат) молодша 22 років, якщо відбуває військову повинність; або молодша 20 років, якщо є курсантом закладу системи довійськової підготовки Сил оборони Ізраїлю; або молодша 22 років, якщо має відстрочку від військової служби через академічне навчання з дозволу Сил оборони Ізраїлю.

РОЗДІЛ III. СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙ В ІЗРАЇЛІ: ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

3.1. Сучасний стан соціального забезпечення сімей в Ізраїлі

Досліджуючи сучасний стан та історичні аспекти розвитку соціальної роботи в Ізраїлі слід зазначити, що з моменту створення цієї країни відбувалося становлення держави соціального добробуту. С. Кубіцький зазначає, що саме в Ізраїлі на початку ХХІ століття, в порівнянні з країнами Західної Європи скоротилася чисельність громадян, що живуть за межею бідності. Необхідно зауважити, що поняття «межа бідності» дуже відносне, адже хто бідним вважається в одній країні то в іншій – має житло, їжу, транспорт. Близько 35 тис. ізраїльтян отримують мінімальну заробітну плату, яка коригується раз на рік і складає 47,5 % від середньо ізраїльської [17, с. 194].

Регулювання соціальної політики в Ізраїлі здійснюють такі державні установи, як:

- Міністерство соціального забезпечення (Відомство національного страхування);
- Міністерство абсорбації;
- Міністерство освіти і культури;
- Міністерство охорони здоров'я (Фонд страхування на випадок хвороби для працюючих);

- Школа соціальних працівників, тощо.

Основною ціллю роботи Міністерства соціального забезпечення Ізраїлю є захист, реабілітація та надання допомоги будь -якій особі, сім'ї чи общині у кризовій ситуації у зв'язку з тимчасовою чи постійною інвалідністю, бідністю, соціальними відхиленнями, безробіттям, дискримінацією чи експлуатацією [28, с. 113].

Аналізуючи діяльність Міністерства соціального забезпечення слід виокремити такі спеціалізовані відділи:

- відділ по роботі з розумово відсталими людьми;
- відділ розвитку соціального стану;
- департамент соціальних таї реабілітаційних послуг;
- відділ з обслуговування важкої молоді;
- відділ персональних і соціальних послуг;
- відділ планування та підготовки науково -дослідних процесів;
- департамент соціальних функцій [29, с. 66].

Необхідно зазначити, що особливістю соціальної роботи в Ізраїлі є надання комплексу допомог репатріантам. Для забезпечення повноцінної адаптації репатріантів в країні було створене Міністерство абсорбції в 1948 році з метою надання допомоги іммігрантам та ізраїльським громадянам, які проживали за кордоном певний період часу [30, р. 817]. Виплата соціальних допомог таким громадянам відбувається частково з Відомства національного страхування та з бюджетних урядових асигнувань. Репатріанти, які прибули в Ізраїль на певний період часу звільняються від сплати страхових внесків, отримують допомоги, серед яких є допомоги та пільги ліквідаторам аварії на ЧАЕС [6]. Необхідно зазначити, що соціальна робота як професія активно розвивалася і вдосконалювалася відповідно до процесів абсорбції та репатріації.

Соціальна політика у соціальній сфері в країні реалізується за допомогою системи соціального забезпечення, яка виконує три основних завдання: забезпечення мінімального прожиткового мінімуму

41

малозабезпечених громадян, підтримка рівня життя працівника та його сім'ї в екстра ординарних ситуаціях, зміна розподілу доходів у напрямку великої рівності. Ми поділяємо наукову позицію С. Кубіцького, що система соціального забезпечення в Ізраїлі схожа з системами в інших промислово розвинутих країнах, що дотримуються політики загального **добробуту**, і **побудована за трьома типами програм: соціальне страхування, соціальна допомога та бюджетні урядові асигнування** [50].

Схема 1. Система соціального забезпечення Ізраїлю

Особливістю соціальної політики Ізраїлю є те, що заходи підтримки населення здійснюються як на державному рівні, так і через недержавні **програми** та проекти соціально активних громадян.

Існує багато соціальних проектів і різноманітних програм для всіх категорій населення: молодих сімей, дітей і підлітків, студентів, репатріантів, колишніх в'язнів концтаборів, ветеранів бойових дій арабо-ізраїльського конфлікту, жертв работоргівлі, постраждалих. домашнього насильства тощо.

Серед зарубіжних досліджень, присвячених проблемам соціальної

політики, справедливості та рівності громадян, фінансового перерозподілу, внесли Д. Кейнс, В. Льюїс, К. Маркс, А. Маршалл, Д. Рікардо, А. Сміт, Р. Тібольд, М. Фрідман [53].

На сучасному етапі розвитку соціальна політика Ізраїлю спрямована насамперед на скорочення розриву між багатими та бідними верствами населення [57].

Уряд Ізраїлю планує до 2028 року збільшити доходи населення країни до 50 тисяч доларів на душу населення.

Міністерство національного страхування збирає страхові внески з усіх громадян країни. Розмір внесків залежить від статусу та рівня доходів кожного мешканця. З податків і внесків громадян держава виплачує передбачені законом пільги.

Міністерство національного страхування виплачує допомогу таким соціально незахищеним верствам населення: жінкам, які перебувають у відпустці по вагітності та пологах, інвалідам, безробітним, особам, які отримали виробниче чи інше каліцтво, особам, які брали участь у бойових діях, вдовам і сиротам, особам з малозабезпеченим доходів, працівників підприємств-банкрутів тощо.

Особливе значення в підтримці громадян Ізраїлю мають різні соціальні програми, що фінансуються безпосередньо з державного бюджету, а також за підтримки представників великого та малого бізнесу [36].

Загалом соціальні програми спрямовані на надання матеріальної допомоги людям, які не можуть своєю працею забезпечити собі необхідний прожитковий мінімум.

Незважаючи на те, що реалізація амбітних цілей щодо досягнення найперевішних позицій у світі в галузі економічного та науково-технічного розвитку ускладнюється об'єктивними труднощами, економіка та соціальна сфера Ізраїлю розвиваються досить успішно. Очевидним досягненням Ізраїлю є висока тривалість життя: 82,1 року (в ОЕСР – 79,9 року). За цим показником він займає 5-6 місце у світовому рейтингу. Цьому значною мірою

СПРИЯЮТЬ досягнення країни в розвитку медицини та високий рівень охорони здоров'я, зокрема висококваліфікований медичний персонал та використання найсучаснішого медичного обладнання [44]. Не дивно, що 80% дорослих вважають своє здоров'я добрим або дуже добрим, хоча середній показник ОЕСР становить 68,8% [51, р. 2].

Заслугують на увагу досягнення Ізраїлю в галузі освіти. Влада та суспільство мають консолідовану позицію щодо цього питання, що відображає розуміння того, що перспективність і конкурентоспроможність країни в сучасному світі багато в чому визначаються якістю людського капіталу. І результат вражає. За показниками розвитку освіти країна посідає високі позиції у світі. Найдовша середня тривалість навчання спостерігається в Австралії, Великій Британії, Канаді, США та Німеччині (13,0 років і більше). Дещо нижчий цей показник у Данії, а потім у Норвегії - країнах з найвищим індексом людського розвитку (12,5 і 12,7 років для чоловіків і жінок відповідно). Ізраїль і Нова Зеландія знаходяться приблизно на одному рівні (12,6 і 12,5 років). Таким чином, Ізраїль випереджає багато розвинених країн [53, р. 220]. Важливим показником є те, що частка людей із повною середньою освітою у віці 25 -34 років зросла з 85,4% у 2007 році до 90,7% у 2013 році (середній показник по ОЕСР – 83,6 %) [54, р. 4]. У той же час Ізраїль ризикує втратити свою порівняльну перевагу. За даними ООН, стрибок можуть зробити Австралія (19,6 років), Норвегія, Бельгія, Франція, Південна Корея, Голландія та Ірландія [53, р. 144]. На цьому тлі оцінені 15,7 років для Ізраїлю є скромним збільшенням, що означає досить високий ризик втратити поточну позицію до середини 2030-х років.

На початку 2000-х років. В Ізраїлі сформувалася тенденція, пов'язана зі зміною структури доходів, яка в тій чи іншій мірі торкнулася всіх основних етнічних груп населення. Воно виразилося в значному скороченні частки соціальних виплат і збільшенні доходів від праці, що торкнулося в основному ультраортодоксальних (харедів) і арабських громадян. Частка останніх зросла протягом 2002 -11 років. відповідно з 51 до 64 % і з 75 до

82%, тоді як серед нехаредитів (основної маси єврейського населення) він залишився практично на тому ж рівні – 85-86%. Найзначніше зростання трудових доходів відбулося серед арабів і харедимів (12 і 41% відповідно) [50]. Проте, з точки зору наявного доходу, найбільше зростання відбулося серед єврейського населення. Це було пов'язано зі скороченням прямих податків і трансфертних платежів, що негативно вплинуло на арабське населення і харедим і сприяло посиленню диференціації реальних доходів.

Соціальна стабільність в Ізраїлі багато в чому залежить не від політики, а від самого суспільства. Він розвинув значну здатність адаптуватися до мінливих ситуацій. Але, так чи інакше, ця стабільність не може бути забезпечена надовго, стійко і надійно в умовах такого високого розриву доходів, тому в ізраїльському суспільстві вона постійно знаходиться під загрозою, про що свідчить потужна хвиля соціального протесту, в якій людей були залучені сотні тисяч ізраїльтян влітку 2011 року [48, р. 15].

Така соціальна модель в принципі нежиттєздатна, якщо тільки це не Сполучені Штати з їх винятковим становищем і здатністю підтримувати добробут значною мірою за рахунок банальної емісії та продажу доларів.

Важливим фактором соціальної стабільності в Ізраїлі можна вважати те, що в останнє десятиліття розвиток країни супроводжувався зростанням рівня економічної активності – до 63,4% в 2013 році. Великий вплив мають традиції і релігія. Саме це багато в чому визначає рівень зайнятості арабських жінок (лише 25-30%), який значно нижчий, ніж у ізраїльських жінок [46]. Навпаки, економічна активність арабських чоловіків становить понад 60% і наближається до єврейського чоловічого населення.

Слід також зазначити, що уряду Ізраїлю все ж вдається досить **успішно** стримувати зростання безробіття. Однак його досвід не є взірцевим. У порівняльному плані більш переконливою є політика таких країн, як Норвегія та Данія, де рівень безробіття значно нижчий. Проте в Ізраїлі він знаходиться на прийнятному рівні (6,2%) [45]. Подібний рівень спостерігається, наприклад, у Швеції та США. На цьому тлі в низці країн ЄС

проблема безробіття є дуже серйозною, майже вдвічі вищою, ніж в Ізраїлі. Безробіття як фактор соціальної напруги в Ізраїлі не відіграє такої значної ролі, як у деяких європейських країнах, багато в чому через призов молоді в армію: трирічна обов'язкова служба для чоловіків і два роки для жінок значно скорочує частку економічно активного населення працездатного віку .

Загалом за якістю життя, за експертними оцінками, з урахуванням таких складових, як якість навколишнього середовища, рівень споживчих цін, дозвілля, якість політичної системи, Ізраїль займає 38-41 місце (з загальною оцінкою 67 балів зі 100). Найвищу оцінку мають США, далі йдуть Франція (4-6 місце) – 75, Норвегія (16 -19 місце) – 72 і Швейцарія (28-31 місце) – 70. Для порівняння: індекс якості життя в Китаї – 57 (90-96 місце) [43]. Звичайно, не варто переоцінювати «об'єктивність» цього показника. У ньому багато суб'єктивізму (зокрема, політичної упередженості)

Загалом, за даними ОЕСР, Ізраїль посідає 8 місце за рівнем задоволеності життям. Водночас частка громадян із переважанням позитивних оцінок свого життя в Ізраїлі нижча порівняно з багатьма країнами. Зокрема, в Росії цей показник, за даними 2010 року, виявився вищим, хоча й не досягає середнього показника по ОЕСР. Але це розрахунки експертів OECD на основі даних міжнародних опитувань Gallup [52, р. 273]. Так чи інакше, серед мешканців Ізраїлю досі переважають оптимістичні настрої, адже це «єдино можливо в складних умовах життя цієї країни» [39, р. 54]. Це реальна картина суспільного розвитку Ізраїлю, складна і суперечлива.

Розглядаючи природу соціальної політики Ізраїлю, необхідно враховувати, що його фінансова спроможність вирішувати соціальні проблеми в умовах, коли необхідно виділяти значні ресурси на оборону та безпеку, дуже обмежена. Необхідно зробити вибір. І зрозуміло, що в бюджетній політиці преференції віддаються видаткам на оборону та безпеку. В останні роки в масовій свідомості ізраїльського населення відбуваються серйозні зміни. Формуються нові ціннісні уподобання щодо політичного та

соціально-економічного розвитку країни. Зростає кількість робітників, які вступають у профспілки, активізується їх активність, яка поширюється на великі підприємства, де їх раніше не було.

3.2. Трансформації та виклики системи соціального забезпечення в реаліях воєнного протистояння Ізраїлю

Система соціального забезпечення завжди є ключовим елементом державного устрою, особливо в умовах воєнного протистояння. У контексті Ізраїлю, країни, що стикається з постійними викликами безпеки та **напруженими** геополітичними умовами, трансформація системи соціального захисту стає надзвичайно актуальною.

Воєнні конфлікти та загрози тероризму накладають серйозні виклики на існуючу систему соціального забезпечення, змушуючи її адаптуватися до нових реалій та потреб населення. У цьому контексті необхідно розглянути, які конкретні трансформації пройшла система соціального захисту в Ізраїлі під впливом воєнного протистояння, а також які виклики стоять перед нею в сучасних умовах. Досліджуючи трансформації, які відбулися в системі соціального захисту, а також ідентифікуючи виклики, які потребують уваги, ми сподіваємося зрозуміти, як держава може краще відповідати потребам **СВОЇХ** громадян у важкі часи та розвивати більш ефективну та стійку систему соціального забезпечення.

Навесні 2023 року соціальна ситуація в Ізраїлі дуже напружена, в основному через спробу уряду змінити судову систему в країні, що викликало хвилю обурення серед громадян.

Програми державної соціальної допомоги забезпечують мінімальний дохід або доповнюють наявний дохід громадянина до мінімального рівня - для людей похилого віку та вдів, які не мають іншого джерела доходу, окрім допомоги по державному страхуванню, безробітних жінок, які за рішенням суду мають право на аліменти, а також особи, які не мають доходу для існування та не можуть самостійно знайти роботу [43].

Для громадян країни діють різні пільгові податкові одиниці.

Частина доходів заможних верств населення у вигляді податків перерозподіляється на потреби і потреби соціально незахищених категорій громадян. Малозабезпечені – 20% населення країни – відраховують до бюджету Мінстраху лише 1,5%, але отримують близько 40% усіх виплачених сум. Люди з вищими доходами – 20% населення країни – вносять близько 70% до бюджету Міністерства національного страхування, отримуючи в кінцевому підсумку лише 10% усіх виплачених сум [38].

Ізраїль - одна з найдорожчих країн світу за рівнем життя. На початку 2023 року, можна сказати, відбулося деяке здешевлення, але в цілому ціни на основні продукти та товари залишилися на колишньому рівні.

Середня зарплата в Ізраїлі становить близько 2700 доларів на місяць, мінімальна – близько 1366 доларів на місяць.

Особи, які не є громадянами країни, повинні платити досить високі податки, близько 22 % своїх доходів.

Відрахування від доходів населення в середньому йдуть на такі напрямки: медичне страхування – 12%, соціальне страхування –12%, до пенсійного фонду лише 2,6% [43]. Вартість проживання залежить від багатьох факторів, таких як вік, сімейний стан, рівень заробітної плати, наявність дітей та їх кількість.

Таблиця 1

Підвищення розмірів допомоги у порівнянні з 2022-2023 роками в Ізраїлі

Вид соціальної ДОПОМОГИ	2022 рік (в шекелях)	2023 рік (в шекелях)
Повна допомога для	4 892	5 373

подружжя		
Повна допомога для подружжя з однією дитиною	5 846	6 421
Повна допомога для подружжя з двома дітьми	6 800	7 469
Допомога у розмірі 74% для матері одиначки	2 522	2 770
Допомога у розмірі 65 % для матері одиначки	2 273	2 496
Допомога у розмірі 60 % для матері одиначки	2 135	2 345
Допомога на дитину-інваліда та допомога з особливих послуг:		
Допомога у розмірі 50%	1 527	1 676
Допомога у розмірі 100% на дитину - інваліда	3 000	3 295
Допомога у розмірі 112%	3 534	3 882
Допомога у розмірі 188%	5 641	6 194
Допомога у розмірі 235%	7 168	7 872
Надбавка для інваліда, підключеного до апарату штучної вентиляції легень	8 462	9 293
Допомога на дітей		
Допомога на першу дитину в сім'ї	156	164
Допомога на другу, третю і четверту дитину в сім'ї	197	207
Допомога на п'яту (і	-	164

далі) дитину складе ту ж суму, яку складає допомога на першу дитину		
Допомога за віком		
Допомога для однаків	1 596	1 680
Допомога з надбавкою на чоловіка/дружину	2 398	2 525
Допомога по старості з надбавкою до прожиткового мінімуму		
Допомога для однака, який не досяг віку 70 років	3 799	4 000
Допомога для подружжя у тій же віковій категорії	6 002	6 320
Допомога для однаків віком 70 - 79 років	3 836	4 039
Допомога для подружжя у тій же віковій категорії	6 062	6 383
Допомога для однаків у віці 80 років і старше	3 873	4 078
Допомога для подружжя у тій же віковій категорії підвищиться з	6 120	6 445

У середньому мінімальний прожитковий мінімум становить близько 1778 шекелів для самотньої людини, близько 2799 шекелів для молодої пари без дітей і 3699 шекелів для молодих людей з однією дитиною.

У 2023 році Ізраїль планує збільшити розмір пільг для громадян країни; підвищення відбувається в середньому на 300 шекелів, а також є градація в залежності від віку та наявності дітей [39].

Ізраїль – держава, яка має потужну програму підтримки мігрантів

(репатріантів), які прибули до нього за походженням.

Різні пільги та пільги для репатріантів в Ізраїлі допомагають прискорити і зробити процес адаптації більш ефективним.

Кошик репатріації в Ізраїлі (кошик поглинання) – це вид матеріальної допомоги з боку держави новим громадянам ізраїльського суспільства.

Важливими умовами для отримання кошика репатріанта є загальне перебування в країні протягом двох років з останніх трьох, що передували отриманню статусу репатріанта, і він повинен спочатку прибути в країну з відповідною візою [59].

Для тих, хто прибуває з візою для репатріації, перша оплата «кошика для репатріантів» здійснюється готівкою відразу в аеропорту після прибуття в країну.

Для тих, хто прибуває без репатріантської візи і планує отримати статус репатріанта вже в Ізраїлі, перша оплата перераховується на банківський рахунок.

Наступні грошові виплати здійснюються у вигляді 6 рівних місячних платежів.

Для того, щоб платежі кошика репатріанта надходили на банківський рахунок, вам необхідно відкрити спільний рахунок на ім'я обох подружжя в будь-якому комерційному банку Ізраїлю в зручному для вас місці та повідомити реквізити цього рахунку Міністерство Алії та Інтеграції. Це необхідно зробити в перші дні після прибуття в країну.

Для репатріантів також враховуються соціальні фактори, наприклад, одна людина приїхала сама чи з родиною. «Самотня особа» отримає лише 19 829 шекелів у межах кошика поглинання, а подружня пара отримає майже на 18 000 шекелів більше [58].

Загалом можна зробити висновок, що в періоди соціальних потрясінь та несприятливої епідеміологічної ситуації держава піклується про своїх громадян і реагує у вигляді додаткових заходів підтримки; багато програм спрямовані на соціально незахищені верстви населення.

51

В Ізраїлі розмір соціальних виплат залежить від багатьох факторів, ТАКИХ як вік, сімейний стан, рівень зарплати, наявність дітей, а також їх кількість, рівень доходів і стаж роботи. Звичайно, пільги та виплати не покривають усіх фінансових витрат громадян, але, тим не менш, ці заходи підтримки дають змогу забезпечити громадян прожитковим мінімумом. Також хочу зауважити, що в країні діють не лише програми державної підтримки, а й різні фонди, які впроваджують недержавні заходи, які працюють не менш ефективно.

ВИСНОВКИ

Таким чином у ході нашого дослідження особливостей соціального забезпечення сімей в Ізраїлі можемо зробити наступні висновки:

1. Друга половина ХХ століття в історії Ізраїлю була періодом інтенсивного становлення та розвитку соціальної політики держави. В умовах складного геополітичного середовища та постійної загрози війни Ізраїль змушений був швидко реагувати на соціальні виклики, що виникали на тлі масової імміграції, формування нового суспільства та змін у структурі економіки. Протягом цього періоду держава активно впроваджувала соціальні програми та заходи, спрямовані на забезпечення соціального захисту своїх громадян. Були створені системи пенсійного забезпечення, медичного страхування, допомоги сім'ям та мінімального соціального стандарту. Важливим етапом стало прийняття Закону про соціальне забезпечення 1953 року, який визначив основні принципи соціального захисту в країні. Незважаючи на складнощі, Ізраїль зумів досягти значних успіхів у побудові соціальної політики, що сприяло покращенню якості життя своїх громадян. Проте, існують певні виклики, з якими країна стикається й сьогодні, такі як нерівність у доступі до соціальних послуг, проблеми інтеграції мігрантів та вирішення конфліктів у багатокультурному суспільстві.

2. Основною ціллю роботи Міністерства соціального забезпечення Ізраїлю є захист, реабілітація та надання допомоги будь-якій особі, сім'ї чи общині у кризовій ситуації у зв'язку з тимчасовою чи постійною інвалідністю, бідністю, соціальними відхиленнями, безробіттям, дискримінацією чи експлуатацією, яка реалізується за допомогою системи соціального забезпечення, яка виконує три основних завдання: забезпечення мінімального прожиткового мінімуму малозабезпечених громадян, підтримка рівня життя працівника та його сім'ї в екстра ординарних ситуаціях, зміна розподілу доходів у напрямку великої рівності. У процесі дослідження з'ясовано головні етапи розвитку соціальної роботи в Ізраїлі, та

основні програми підготовки кваліфікованих соціальних працівників. На основі вивчення сучасного стану соціальної роботи в Ізраїлі нами обґрунтовано систему соціальної політики як держави соціального добробуту, а також охарактеризовано основні засади здійснення соціального забезпечення та соціального страхування.

3. В останні роки в масовій свідомості ізраїльського населення відбуваються серйозні зміни. Формуються нові ціннісні уподобання щодо політичного та соціально-економічного розвитку країни. Зростає кількість робітників, які вступають у профспілки, активізується їх активність, яка поширюється на великі підприємства, де їх раніше не було. У періоди соціальних потрясінь, несприятливої епідеміологічної ситуації держава піклується про своїх громадян і реагує у вигляді додаткових заходів підтримки, багато програм спрямовані на соціально незахищені категорії населення. В Ізраїлі розмір соціальних виплат залежить від багатьох факторів, таких як вік, сімейний стан, рівень зарплати, наявність дітей, а також їх кількість, рівень доходів і стаж роботи. Звичайно, пільги та виплати не покривають усіх фінансових витрат громадян, але, тим не менш, ці заходи підтримки дають змогу забезпечити громадян прожитковим мінімумом. Також варто зауважити, що в країні діють не лише програми державної підтримки, а й різні фонди, які впроваджують недержавні заходи, які працюють не менш ефективно задля соціального забезпечення ізраїльських сімей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асон Т. А. Сучасні тенденції розвитку національної економіки Ізраїлю. РИЗИК: Ресурси, Інформація, Постачання, Конкуренція. 2022. № 1. С. 136-139.
2. Вільгош В. Сучасний стан соціальної роботи в Ізраїлі. Social Work and Education. 2014. № 1. С. 6-13.
3. Вірний А. Б., Тарасов П. Г. Держава Ізраїль та Всесвітній єврейський конгрес. Київ: Наука, 1991. 175 с.
4. Воропай Л. А. Міжнародні аспекти формування державної політики у сфері соціального захисту учасників бойових дій. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. № 2. С. 215-219
5. Глазко Н. Д. Зарубіжний досвід забезпечення соціальної сфери. Ефективна економіка: наукове фахове видання. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3059>
6. Гордієнко Л. А. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм та особливості його впровадження в Україні. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 4. С. 25-33
7. Григораш Г. В., Григораш Т. Ф., Олійник, Субачов І. Т. Системи соціального страхування зарубіжних країн: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: ДДФА, 2007. 146 с.
8. Данилів Н. Політика держави Ізраїль із питань інтеграцій репатріантів: особливості та характерні риси. Вісник Львівського університету. Серія історична. 2017. Спецвипуск. С. 661-670
9. Джуган Р.І., Кацьора О.В. Соціальне і медичне страхування: методичні рекомендації до курсу. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 45 с.
10. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І.Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
11. Звягельська І.Д. Історія держави Ізраїль. М: Актіон Прес, 2012. 360 с.
12. Іванова І. Б. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. по сіб.

К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.

13. Карасова Т. А., Федорченко О. В., Звягельська І. Д. Ізраїль. Одеса: Сходознавство. 2005. 559 с.

14. Коляденко С. Розвиток соціальної роботи у Ізраїлі: історія та сучасність. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3550/>

15. Кондратенко О. Міжнародний досвід щодо забезпечення державою соціальної захищеності ветеранів війни. Держава та регіони. 2018. № 1. С. 102-106

16. Костенко М. В. Особливості культури держави Ізраїль. Тези доповідей XLIX наукової конференції студентів та молодих вчених Львів, 01 лютого 2022 року. С. 112-113.

17. Кубицький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. Л.: Логос, 2017. 198 с.

18. Кубицький С. О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. 3-тє вид. доп. і перероб. К.: Міленіум, 2015. 300 с.

19. Кубицький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. К.: ДАКККіМ, 2009. 228 с.

20. Люблінський В. І. Соціальні образи Ізраїлю. Проблеми та політика. Вісник Інституту соціології. 2016. № 1. С. 74-100.

21. Марків В.А. Інновація як фактор розвитку Ізраїлю. Вісник ЧНУ імені Ю. Федьковича. 2021. Т. 14 № 4. С. 154-163.

22. Мар'ясіс Д. А., Якимів Д. А. Економічна політика 35-го уряду Ізраїлю: досягнення та прорахунки. Проблеми національної стратегії. 2022. № 2(71). З. 228-249.

23. Мар'ясіс Д.А. Роль держави у розвитку інноваційної економіки Ізраїлю. Системне моделювання соціально-економічних процесів: інструкції до доповідей 41-ої Міжнародної наукової школи-семінару, 30 вересня 2018 року, 2018. С. 110-129

24. Міністерство алії та абсорбації. URL:

<http://www.moia.gov.il/Russian/InformationAndAdvertising/Advertising/Pages/Rights.aspx>.

25. Прокопенко В. Ю. Пенсійне забезпечення: вітчизняна практика та зарубіжний досвід. Вісн. ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2018. № 4. С. 418-427.

26. Ромодіна А. М., Мішунін І.В. Виплата посібників як форма соціальної підтримки населення Ізраїлю. Управління, економіка та суспільство: проблеми та шляхи розвитку. Львів, 20 травня 2021 року. С. 89-91.

27. Семигіна Т. В. Порівняльна соціальна політика. К.: МАУП, 2005. 276 с.

28. Соціальна педагогіка: словник-довідник / За заг. ред. Т.Ф. Алексеєнко. Вінниця: Планер, 2009. 542 с.

29. Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток. **Матеріали** Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 9 листопада 2022 р. Львів : ЛДУБЖД, 2022. 222 с.

30. Сургова С. Ю. Державна політика у сфері подолання та протидії насильству в сім'ї: досвід України та Ізраїлю. Public Administration and Regional Development. 2020. № 9. Р. 816-836

31. Чеберяко О. Моделі пенсійного забезпечення: зарубіжна та вітчизняна практика. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2020. № 5. С. 43-51

32. Чернявська О. В. Класифікація національних моделей пенсійного забезпечення: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. Економіка та держава. 2013. № 2. С. 38-44.

33. Farrington F. Towards a useful definition: advantages and criticism of «social exclusion», 2002. SocialExclusion.pdf

34. «Національне страхування» Департаменту інформації та публікації.
URL: <http://www.moia.gov.il/InformationAndAdvertising/Advertising/Pages/Rights.aspx>

35. «Охорона здоров'я» Департаменту інформації та публікації.
URL:<http://www.moia.gov.il/Russian/InformationAnd Advertising/Advertising/>
36. An international consensus statement on the benefits of reframing aging and mental health conditions in a culturally inclusive and respectful manner, 2022.
an-international-consensus-statementon-the-benefits-.pdf
37. Auerbach Alan J. Welfare and generational equity in sustainable unfunded pension systems. Journal of Public Economics. 2011. Vol. 95 (1-2). P. 16-27.
38. Best Practice. Standartsin Social Work Supervision / The National Association of Social Workers (NASW), The Association of Social Work Boards (ASWB), 2023. Supervision NASW.pdf
39. Better Life Index 2023. OECD, 2015. URL: http://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/data/better-life-index/better-life-index-2015_data-00823-en?isPartOf=/content/datacollection/socwel-data-en
40. Bleikh H. Poverty and Inequality in Israel: An International Perspective // State of the Nation Report 2015. 49 p. URL: http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/povertyandinequalityenglish.pdf
41. Brand G., Regev E. The Dual Labor Market: Trends in Productivity, Wages and Human capital in the Economy // State of the Nation Report 2015. 48 p. URL: http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/theduallabormarketenglish.pdf
42. Bismarck versus Beveridge: A Comparison of Social Insurance Systems in Europe: Database for Institutional Comparisonsin Europe.URL: 2008. The CES ifo Group. – Mode of access: <https://www.cesifo-group.de/DocDL/dicereport408-db6.pdf>.
43. Chung-Yang Yeh. Public-private pension mixes in East Asia: institutional diversity and policy implications for old-age security [Electronic resource] / Chung-Yang Yeh, Hyunwook Cheng, Shih-Jiunn Shi. Ageing & Society. 2022. Vol. 40.P. 604-625.
44. David R. Hodge Robin P. Bonifas Rita Jing-Ann Chou. Spirituality and Older Adults: Ethical Guidelines to Enhance Service Provision. / Copyright ©

2010 Advances in Social Work Vol. 11 No. 1

45. Decade of healthy ageing: baseline report / World Health Organization 2020. decade-proposal-final-apr2020-en.pdf

46. Employment and Skills Strategies in Israel. P.: OECD Publishing, 2015. 87 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264232969-en>

47. Frederic G. Reamer. Risk Management in Elder Care: Ethical Challenges / The Select Practice Series: Senior Services Delivery: Ethical Issues and Responses, 2009. P. 1-12.

48. Goldie Kadushin. Ethical Dilemmas in Geriatric Community-Based Care. / The Select Practice Series: Senior Services Delivery: Ethical Issues and Responses, 2009. P. 13-22.

49. Government at a Glance 2015. P. OECD Publishing, 2015. 209 p. DOI: http://dx.doi.org/10.1787/gov_glance-2015-en

50. Hassel Anke. The political economy of pension financialisation: public policy responses to the crisis / Anke Hassel, Marek Naczyk & Tobias Wi. // Journal of European Public Policy. 2019. Vol. 26. P. 483-500.

51. How's Life in Israel? P.: OECD, 2015. 8 p. URL: <http://www.oecd.org/israel/Better%20Life%20Initiative%20.pdf>

52. How's Life? Measuring Well-being. P.: OECD, 2011. 282 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264121164-en>

53. Human Development Report 2013. N.Y.: UNPD, 2013. 203 p. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/14/hdr2013_en_complete.pdf

54. Human Development Report 2015. N.Y.: UNPD, 2015. 273 p. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf

55. National Accounts at a Glance 2015. P.: OECD Publishing, 2015. 94 p. DOI: http://dx.doi.org/10.1787/na_glance-2015-en

56. Pension at a Glance 2019: OECD and G20 Indicators. 2019. URL: <https://doi.org/10.1787/b6d3dfc-en>.

57. Pensions Schemes: Policy Department A [Electronic resource] / Karel Lannoo, Mikkel Barslund, Ales Chmelar, Martenvon Werder. Economic and

59

Scientific Policy. 2014. Mode of access:
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/536281/IPOL_STU\(2014\)536281_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/536281/IPOL_STU(2014)536281_EN.pdf)

58. Retirement Anxiety of Informal Workers: A View on the Chilean Pension System. 2022. Mode of access:
https://icpm.in1touch.org/document/5309/REQUIRED-Case-Study-ChileRetirement-FINAL_.pdf.

59. Stier H., Lewin A. Material Hardship in Israel // State of the Nation Report 2023. P. 313-333.

60. The Swedish old-age pension system [Electronic resource] / Government Offices of Sweden. Ministry of Health and Social Affairs. 2016. – Mode of access:
https://www.government.se/49aff8/contentassets/f48ac850ff0f4ed4be065ac3b0cab15/the-swedish-old-age-pension-system_webb.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Характеристика процесу абсорбації в Ізраїлі

№	Період абсорбації	Опис періоду	Соціальний захист репатріантів
1	Період наметових таборів 1948-1950рр.	Для пристосування до нових умов єврейських емігрантів, їх заселяли в наметові табори, на військових базах та в покинутих будинках. В 1949 р. під час піку еміграції були побудовані цілі наметові табори.	Початкове прилаштування емігрантів узяло на себе Єврейське агентство, через велику кількість репатріантів соціальні органи абсорбації не вправлялися із завданнями, люди шукали постійного житла та роботи.
2	Період бараків 1950-1952 рр.	Умови життя в барачних селищах були невибагливі, але сім'ї проживали окремо. Покращилась діяльність соціальних служб, з'явилися умови для працевлаштування та навчання.	Налагоджена система діяльності соціальних служб: відкриті лікарняні каси, дитячі садки, школи, магазини, тощо. Діє відділення біржі праці. Засновані мошави - фермерські курси для емігрантів.

3	3 Період «планової абсорбції» 1954-1956рр.	Розселення емігрантів відбувалося більш продумано. Репатріантів з пароплава направляли в селища та райони розвитку. Житлові умови кращі - їм надавали окремі квартири, отримували допомогу. Репатріантів з однієї	Створено спеціальний центр з працевлаштування, Фонд допомоги репатріантам, які мали труднощі в пошуку роботи. Активно діяли соціальні служби (поліклініки, школи, магазини).
4	4 Період «різнобічної абсорбції» з 1957р.	етнічної приналежності Велика кількість репатріантів, які прибули в цей період були представниками вільних професій та із вищою	Відкриті курси івриту. Центри професійної підготовки та перепідготовки, пізніше - центри абсорбції.

24	http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/20	27 джерел	0.26%
25	http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2023/1/%D0%9C%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%...		0.26%
26	https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11243/3/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%...	20 джерел	0.25%
28	http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10857/5/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%95%D0%9A%D0...	2 джерела	0.24%
29	http://kymu.edu.ua/files/metod-rekom-magistr.pdf	18 джерел	0.23%
30	https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/%D0%97%D0%B1_%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80_%D0%BA%...		0.22%
31	https://economic-bulletin.com/index.php/journal/issue/download/39/52%2C%202022	31 джерело	0.22%
32	https://pl.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/%D0%A0%D0%9D%D0%9F-%D0%A2%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D...		0.21%
33	https://vnu.edu.ua/sites/default/files/Files/tehn_soc_roboti_sr35_petrovich_v.s..pdf		0.19%
35	http://kelmczasopisma.com/downloadfile/3703		0.18%
36	https://englishbulletin.adapt.it/wp-content/uploads/2017/07/Joint_Report_EU_agencies_report.pdf	2 джерела	0.18%
37	http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/53/4.pdf	3 джерела	0.17%
38	https://www.vspv.si/uploads/visoka_sola/datoteke/intellectual_economics_management_and_education.pdf		0.16%
39	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/20446/8_%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%...	7 джерел	0.16%
40	https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79693	13 джерел	0.16%
41	https://ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/dis-Kryvoshey_compressed.pdf	11 джерел	0.16%
43	http://dep.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A...	3 джерела	0.15%
44	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/47100?locale=ru	11 джерел	0.15%
45	https://jopm.jmir.org/2023/1/e47550	10 джерел	0.15%
46	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/678607/mod_resource/content/1/%D0%91%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D...	4 джерела	0.15%
47	http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/56464/2/disertaciya-zhayvoronka-illi-romanovicha.pdf		0.14%
48	https://kymu.edu.ua/upload/pdf_files/metod-rekom-VKR-mm.pdf		0.14%

73	https://kymu.edu.ua/upload/pdf_files/metod-rekom-magistr.pdf	2 джерела	0.06%
74	http://fspo.udpu.edu.ua/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0/students-ke-naukove-tovarystvo	9 джерел	0.06%
75	https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79692	5 джерел	0.06%
76	https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/942b32a9-1cac-4abf-93ac-fd9c4aef3ef4/content	2 джерела	0.06%

Джерела з Бібліотеки

40

3	Студентська робота	ID файлу: 1015909622	Навчальний заклад: Open International University of Hu	14 джерела	2.65%
9	Студентська робота	ID файлу: 1013528090	Навчальний заклад: Open International University of Hu	11 джерела	1.23%
10	Студентська робота	ID файлу: 1015775963	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		1.16%
27	Студентська робота	ID файлу: 1015911130	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.25%
34	Студентська робота	ID файлу: 1015661667	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.18%
42	Студентська робота	ID файлу: 1013528101	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...		0.16%
49	Студентська робота	ID файлу: 1015221381	Навчальний заклад: Open International University of Hu	5 джерела	0.13%
60	Студентська робота	ID файлу: 1015351183	Навчальний заклад: Open International University of Hu	6 джерела	0.09%